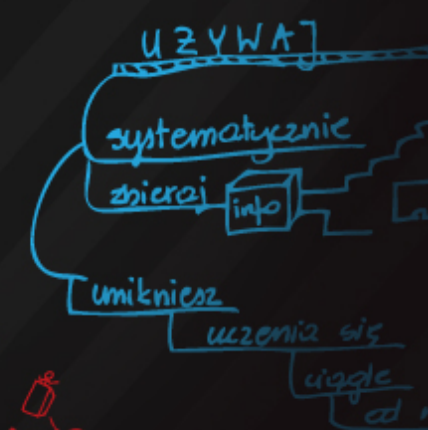
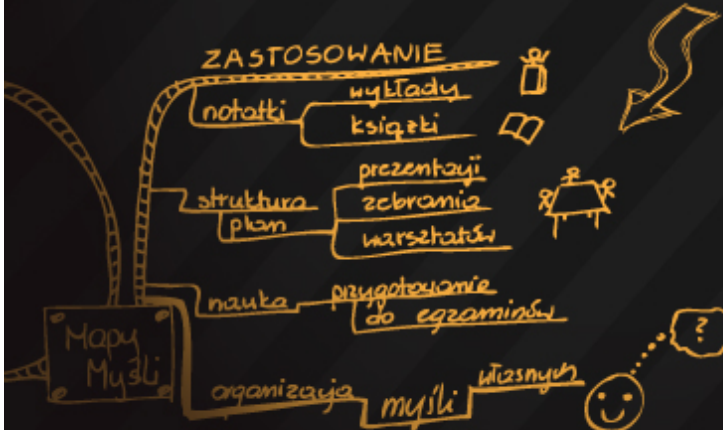
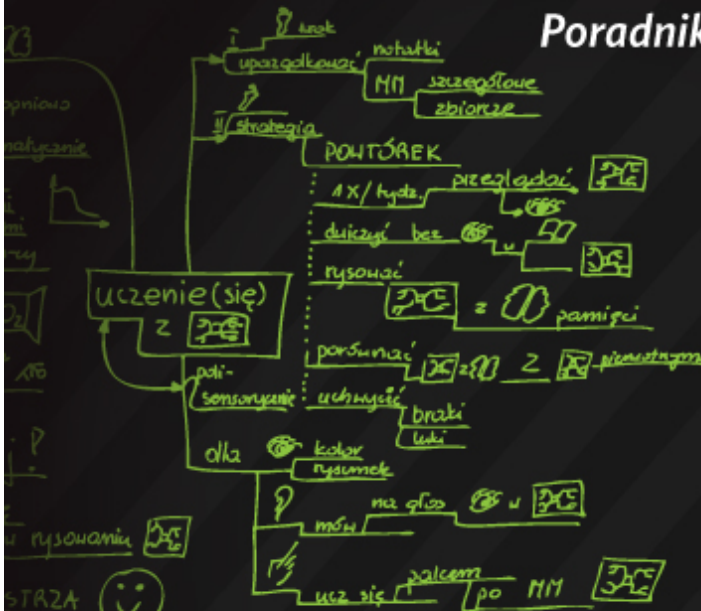

MAPY MYŚLI

Poradnik dla osób uczących się

Agata Baj

IN
SPI
RACJE

2013

SERIA think!

wirtualna biblioteka nowoczesnego nauczyciela i ucznia

NA POCZĄTEK MUSIMY COŚ USTALIĆ

Nie wiem czy wiesz, ale:

- Człowiek uczy się zawsze i wszędzie.
- Człowiek jest podmiotem własnych działań.
- Aby uczenie się było efektywne, uczący się musi lubić uczyć się, chcieć uczyć się i umieć uczyć się.
- Umiejętność uczenia się może być rozwijana.

Dla uczenia się niezbędne jest, aby uczący się lubił, chciał i umiał uczyć się.

Fragment przedstawia poglądy Jeana Berbauma, który specjalizuje się w propagowaniu i rozwijaniu umiejętności uczenia się; pochodzi z książki Marii Ledzińskiej i Ewy Czerniawskiej *Psychologia nauczania. Ujęcie poznawcze*, Warszawa 2011(s.174-175)

LUBIĆ UCZYĆ SIĘ

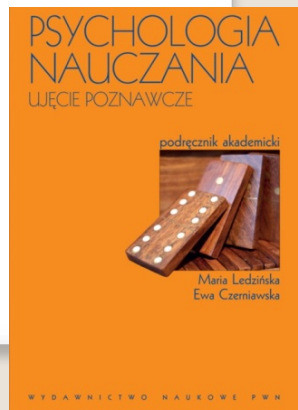
oznacza przejawiać zainteresowanie, ciekawość,
osobisty stosunek do tego, co ma podlegać uczeniu
się, doceniać dostępne sytuacje uczenia się.

CHCIEĆ UCZYĆ SIĘ

oznacza, że jednostka czuje się zdolna do uczenia się i wprowadzania skutecznie w życie danego sposobu działania.

UMIEĆ UCZYĆ SIĘ

oznacza być zdolnym do zaplanowania i zorganizowania sposobu działania, do postawienia określonego celu, do wyboru sytuacji i ich wykorzystania tak, by zbudować właściwą reprezentację treści podlegających uczeniu się.

Mapy Myśli
jako narzędzie
konstruowania
zasobów osobistej wiedzy

Organiczna technika studiowania
narzędzie uczenia się i studiowania,
opisane i rozpropagowane przez
Tonego Buzana.

Nieodłącznym elementem tej techniki
są **Mapy Myśli.**

MAPY MYŚLI w 10 krokach

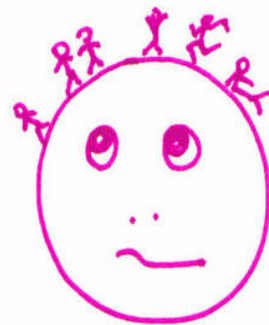
Opracowanie: Agata Baj

MAPY MYŚLI,
CÓŻ TO TAKIEGO?
KARTOGRAFIA UMYŚŁU,
MYŚLI ...

①

TYSIĄCE BIEGAJĄCYCH PO GŁO-
WIE SŁÓW.
JAK JE UCHWYCIĆ?
KSIĄŻKI, WYKŁADY, PLANY,
PROJEKTY. MYŚLI WŁASNE
I CUDZE ...

OD CZEGO ZACZAĆ?

②

WEŹ CZYSTĄ KARTKĘ A4

(PAPIER W LINIE LUB KRATKĘ UPYCHA TWOJE MYŚLI W RÓWNE RZĄDKI
MONOTONNYCH ZNAKÓW)

UWOLNIJ SWOJĄ NATURALNĄ KREATYWNOŚĆ,
KARTKĘ UKŁÓŻ POZIOMO, DZIAKAJ Z ROZMACHEM.

NA ŚRODKU WPISZ **TYTUŁ**

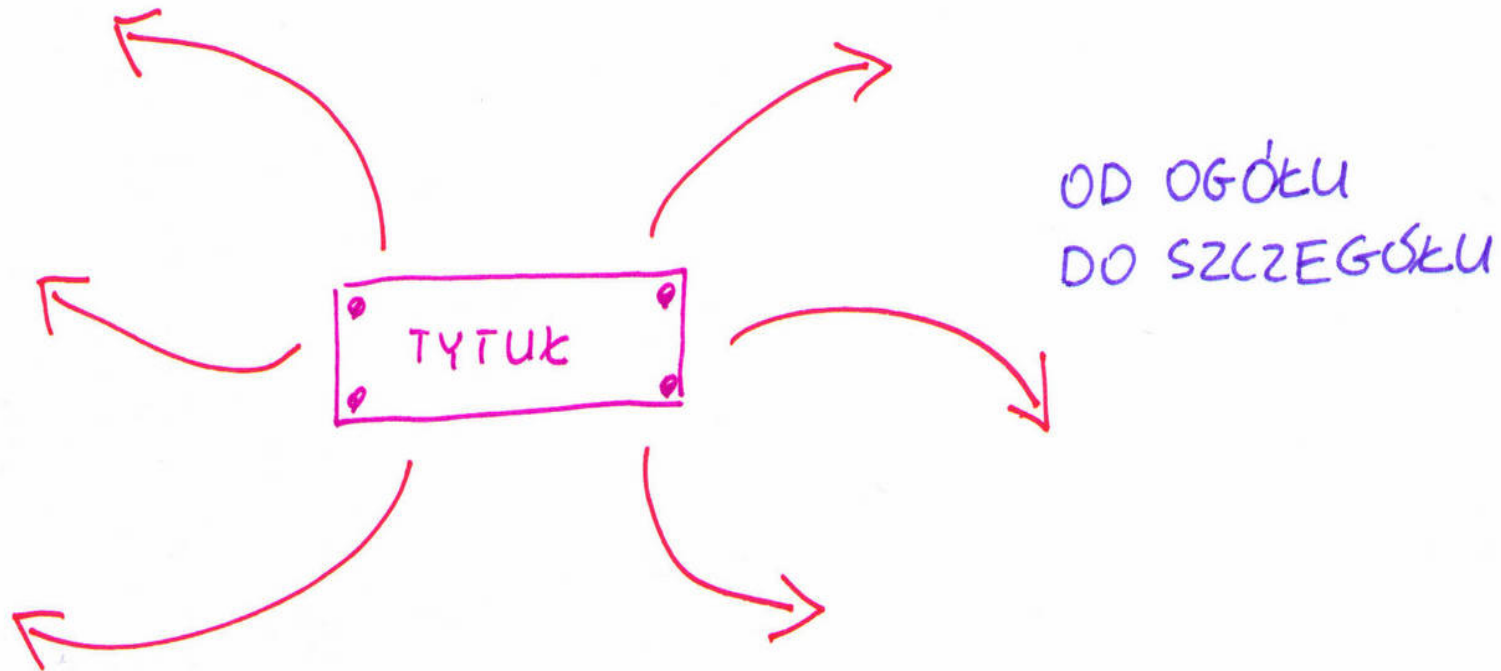

TWÓJ MÓZG

LUBI OBRAZKI,
GDZIE MOŻESZ
DODAJ

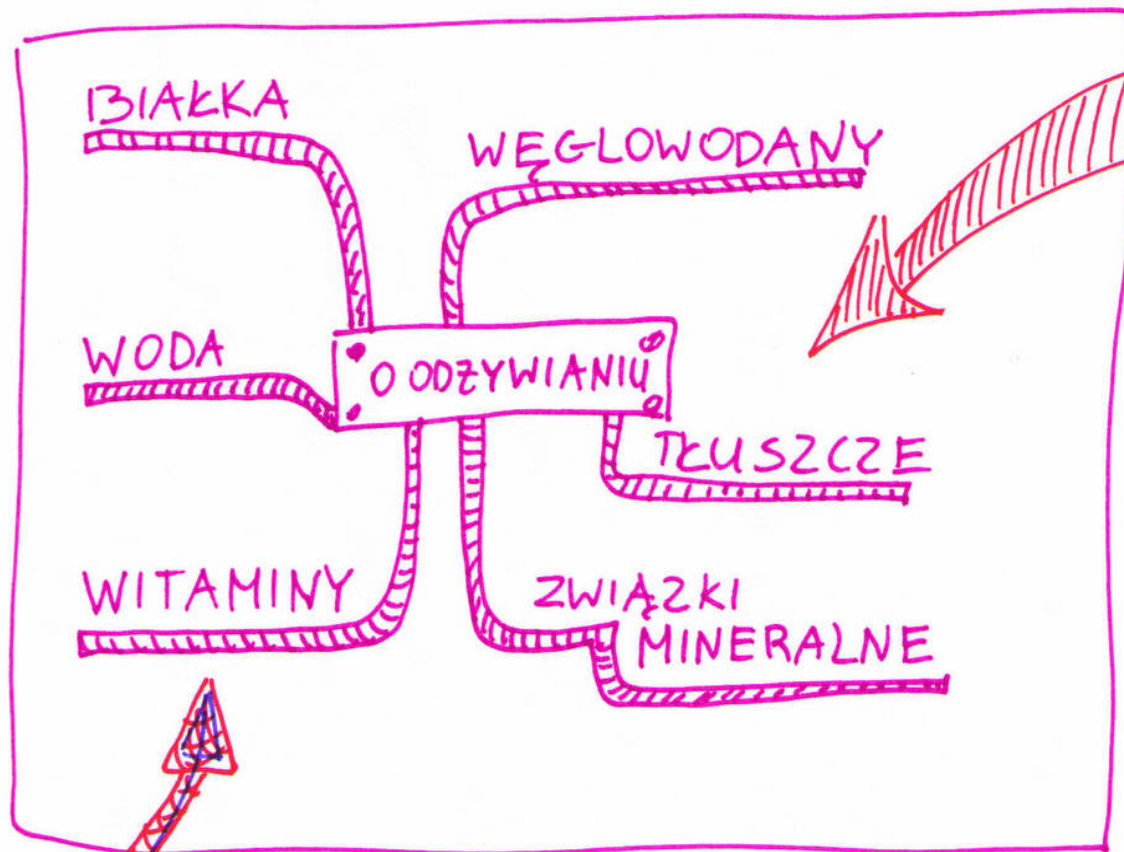

MAPEĘ TWORZYMY PROMIENIŚCIE OD ŚRODKA KARTKI.
JEŚLI ZABRAKNIĘ CI MIEJSCA, NIE PRZEJMUJ SIĘ,
DOKLEJ NOWĄ KARTKĘ.

KATEGORIE PODSTAWOWE RYSUJ (PISZ) DUŻYMI LITERA-
MI, POBOCZNE - MAŁYMI.

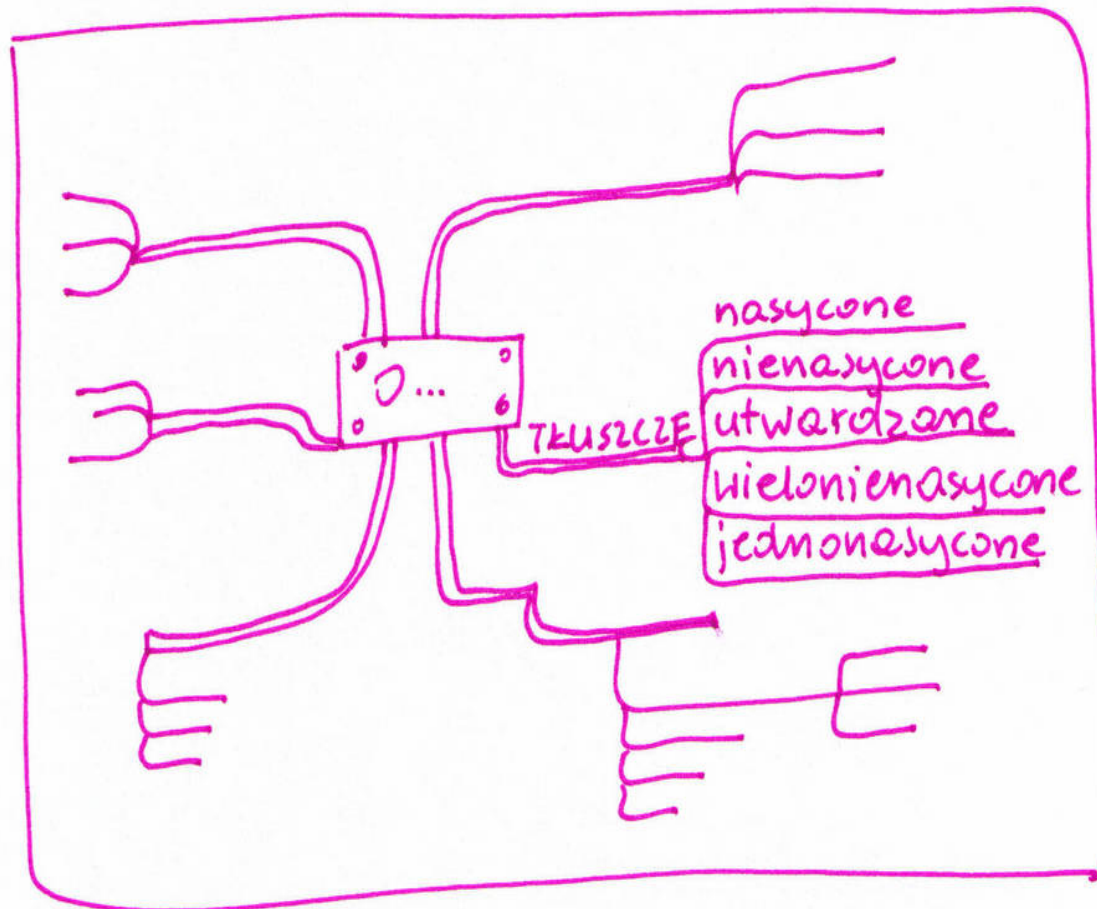

TWORZYMY
GŁÓWNE
GRUPY
ZAGADNIENÍ
RYSUJĄC
GRUBE
GAŁĘZIE
A NA NICH
UMIESZCZAJĄC
KLUCZOWE
KATEGORIE

1 LINIA = 1 SŁOWO

NIE PISZ CAŁYCH ZDAŃ, TYLKO SŁOWO KLUCZOWE
DLA DANEJ INFORMACJI.

PISZ CZYTELNIĘ, STARAJĄC SIĘ DBAĆ O PRZEJRZYSTOŚĆ.

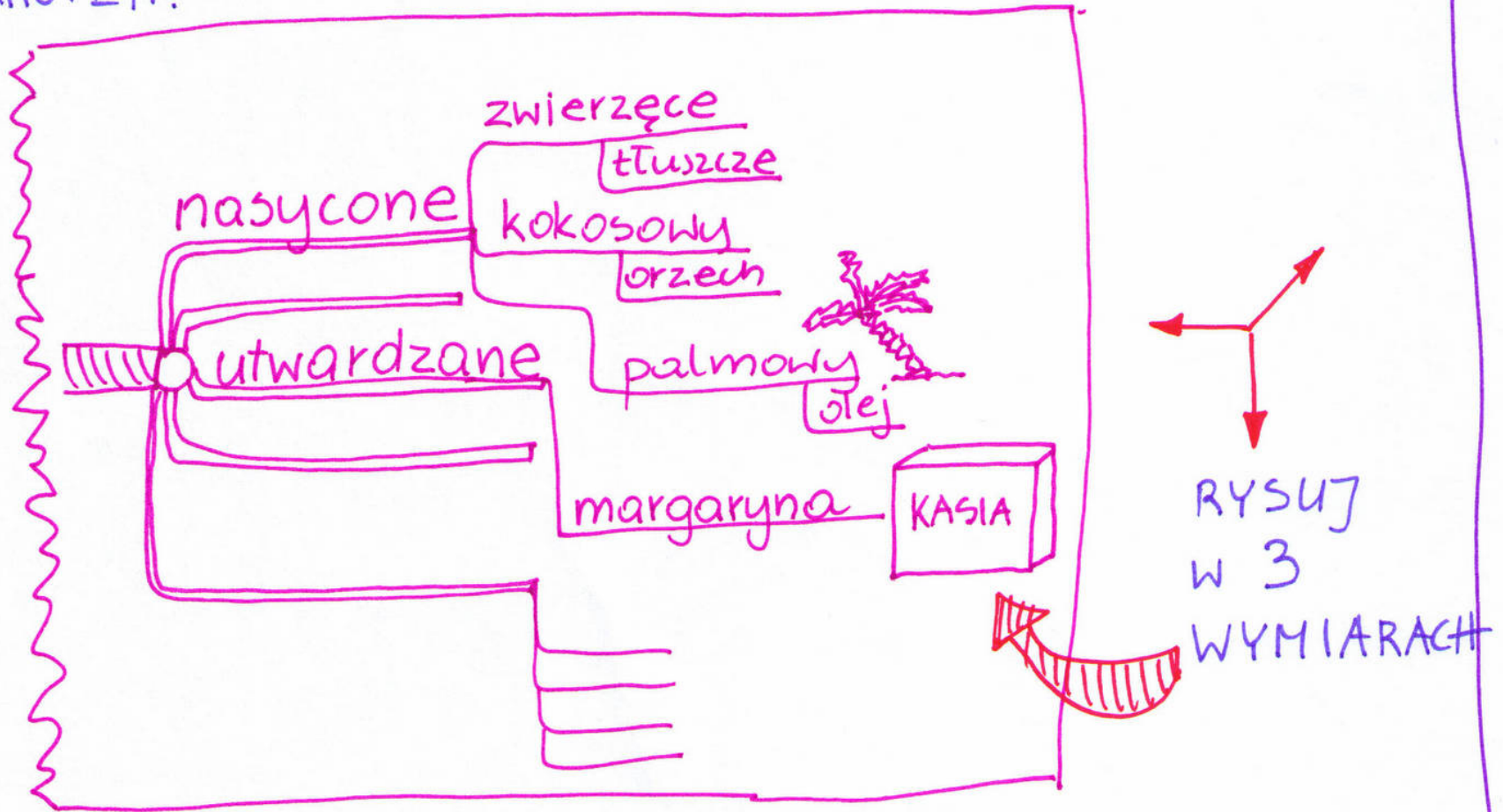
DOBRA MAPA
TO TAKA,
KTÓRA JEST
JASNA
I SKUTECZNA
DLA CIEBIE!

PAMIĘTAJ! KOLOR TO KOD. STOSUJ GO
Z ROZMYŚLENIEM,
A TWOJA PAMIĘĆ NA TYM SKORZYSTA.

6

ZASTĘPUJ SŁOWA OBRAZEM, SYMBOLEM,
SKRÓTEM.

WYRÓŻNIĄJ: ▽ → bardzo ważne

! → ważne

u! → uwaga/zapamiętać

Z CZASEM STWORZYSZ
WKASNY SYSTEM SYMBOLI
WYWOŁUJĄCYCH OKREŚLONE
TREŚCI Z TWEJ PAMIĘCI,
NP.:

⌈U → uczeń

↗ → rozwój

⌈B → mózg

🍊 → owoc/skutek

8

WYRÓŻNIAJ STOSUJĄC
RÓŻNE

LITERY

DUŻE

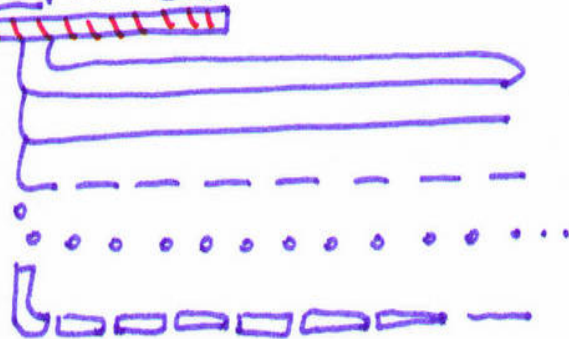
małe

rozstrzelone

pochylone

Ⓢ

LINIE

9

WYCISKAJĄC ESENCJĘ TREŚCI NA JEDNYM
ARKUSZU MAPY MYŚLI MAMY **SYNTEZĘ** TEMATU,
OBRAZ CAŁOŚCI.

RYSUJĄC WYKORZYSTUJEMY LEWAŃ I PRAWAŃ
PÓŁKULĘ MÓZGU.

PODEJDŹ DO NOWEJ UMIEJĘTNOŚCI JAK DZIECKO
DO NAUKI CHODZENIA, NIE ZRAŻAJ SIĘ POCZĄTKOWYMI
NIEPOWODZENIAMI LUB POZORNĄ PRACOCHEŁONNOŚCIĄ.

LITERATURA:

T. BUZAN → RUSZ GŁOWAŃ

T.B. BUZAN → MAPY TWOICH MYŚLI

PS. POWODZENIA!

ĆWICZ — PRAKTYKA CZYNI MISTRZA

Przepis na:

MAPY MYŚLI w 10 krokach

opracowanie: Agata Baj

znajdziesz na kanele:

terazedukacja

na

MAPA MYŚLI TO:

- ➔ Synteza wiedzy – obraz całości
- ➔ Łatwiejsze wiązanie faktów
- ➔ Sprawne zapamiętywanie
- ➔ Szybkie notowanie
- ➔ Szybkie znajdowanie informacji

MAPY MYŚLI CO I JAK?

ZALETY

- OBRAZ całości
- efekt SYNERGII $2+2 > 4$
- potencjał MÓZGU
  - lewej
  - prawej
- słowo + obraz
- zarządzanie OSOBISTĄ wiedzą

NARZĘDZIA

- KARTKA A4
  - w poziomie
  - czysta ≠ kratka? linie } NIE
  - lub kilka
    - dokleja się w miarę potrzeb
- PISAKI KREDKI } WAZNE! KOLORY
- KOLOR TO KOD
- PISZ czytelnie przejrzyście

"DOBRA MAPA WYŚLI, TO TAKA, KTÓRA JEST JASNA I CZYTELNA DLA CIEBIE. JEŚLI JEST SKUTECZNA."

STRUKTURA

- W ŚRODKU TYTUŁ
  - DUŻY W 3 WYMIARACH + RYSUNEK
- OD OGÓLU DO SZCZEGÓŁU
  - PROMIENIŚCIE
  - ZAGADNIENIA KATEGORIE
  - NA GRUBYCH LINIACH GAŁĘZIACH DUŻE LITERY
  - SZCZEGÓŁY
    - gałęzie
    - litery
    - cieńsze
    - mniejsze

3 WYRÓŻNIĄ

- STOSUJĄC NADAJ ZNACZENIE
- LITERY
  - DUŻE
  - małe
  - pochylone
  - rozstrzelone
- LINIE

RYSUNKI

- INFO
- mszq
- jednostka
- ludzie
- świat
- STRZAŁKI

SYMBOLE

- ! !
- ♥
- @

SŁOWA

- 1. SŁOWO NA
- 1. LINI/GAŁĘZI

STOSUJ WŁASNY SYSTEM ZNAKÓW
WAŻNE, BY W TWÓJ GŁOWIE, Z PAMIĘCI ODPOWIEDNIAŁY INFORMACJĘ WYKAWIAŁY

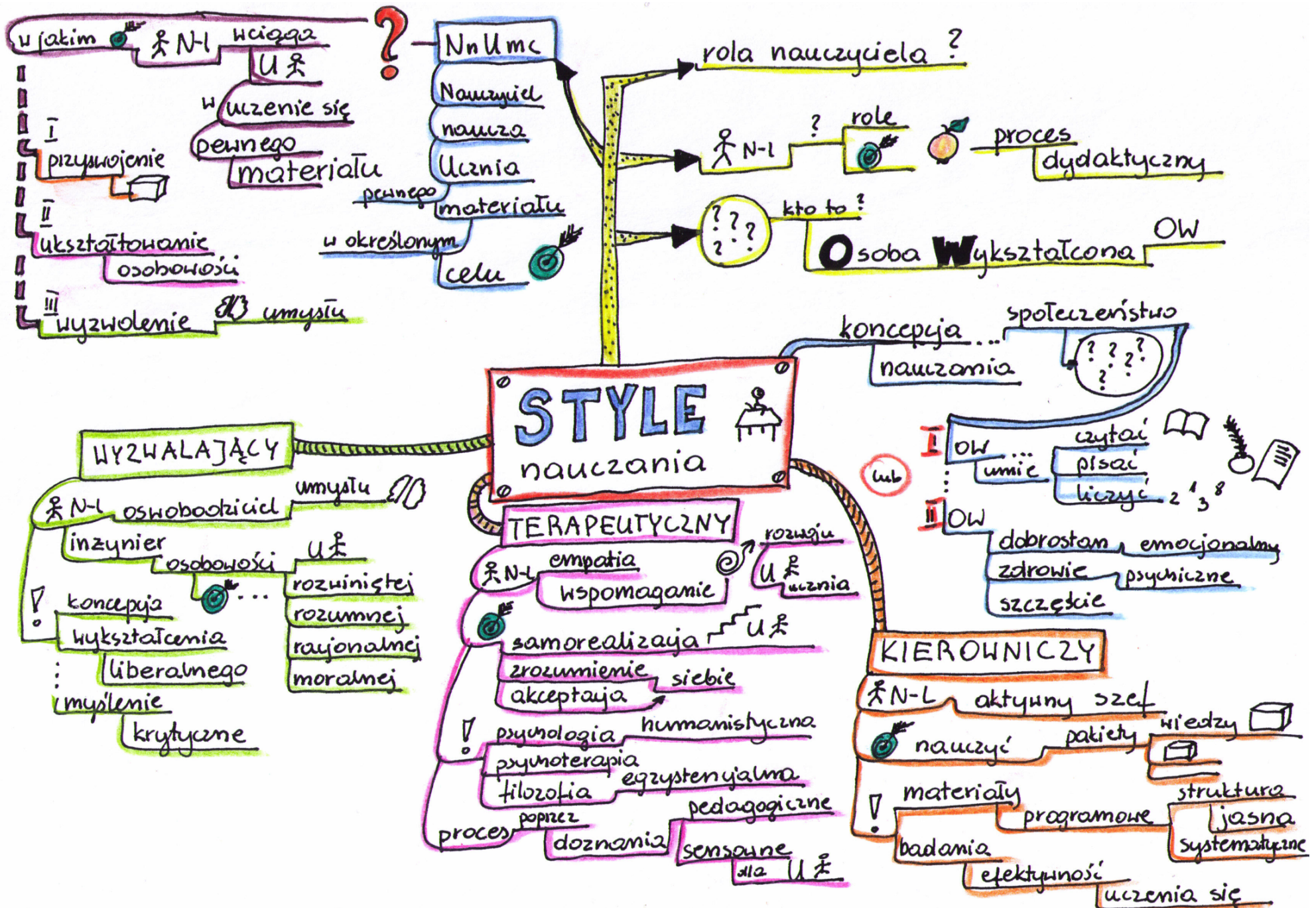
ZASTOSOWANIE:

- Streszczenia tekstów
  - Zapis własnych myśli
  - „Rozgrzewka” – ćwiczenie przed pisaniem rozprawki, opowiadania, eseju...
  - Plan pracy pisemnej, zebrania, organizowanej imprezy...
  - Systematyczne organizowanie wiedzy np. przed maturą, sesją...
  - Projektowanie własnej ścieżki rozwoju, planu na wakacje, remontu...
- ...i wiele, wiele innych

Przykłady

**MAPY ZROBIONE
PODCZAS STUDIÓW**

ZALETY STOSOWANIA MAP MYŚLI:

- buduje Twoją autonomię w pracy i nauce,

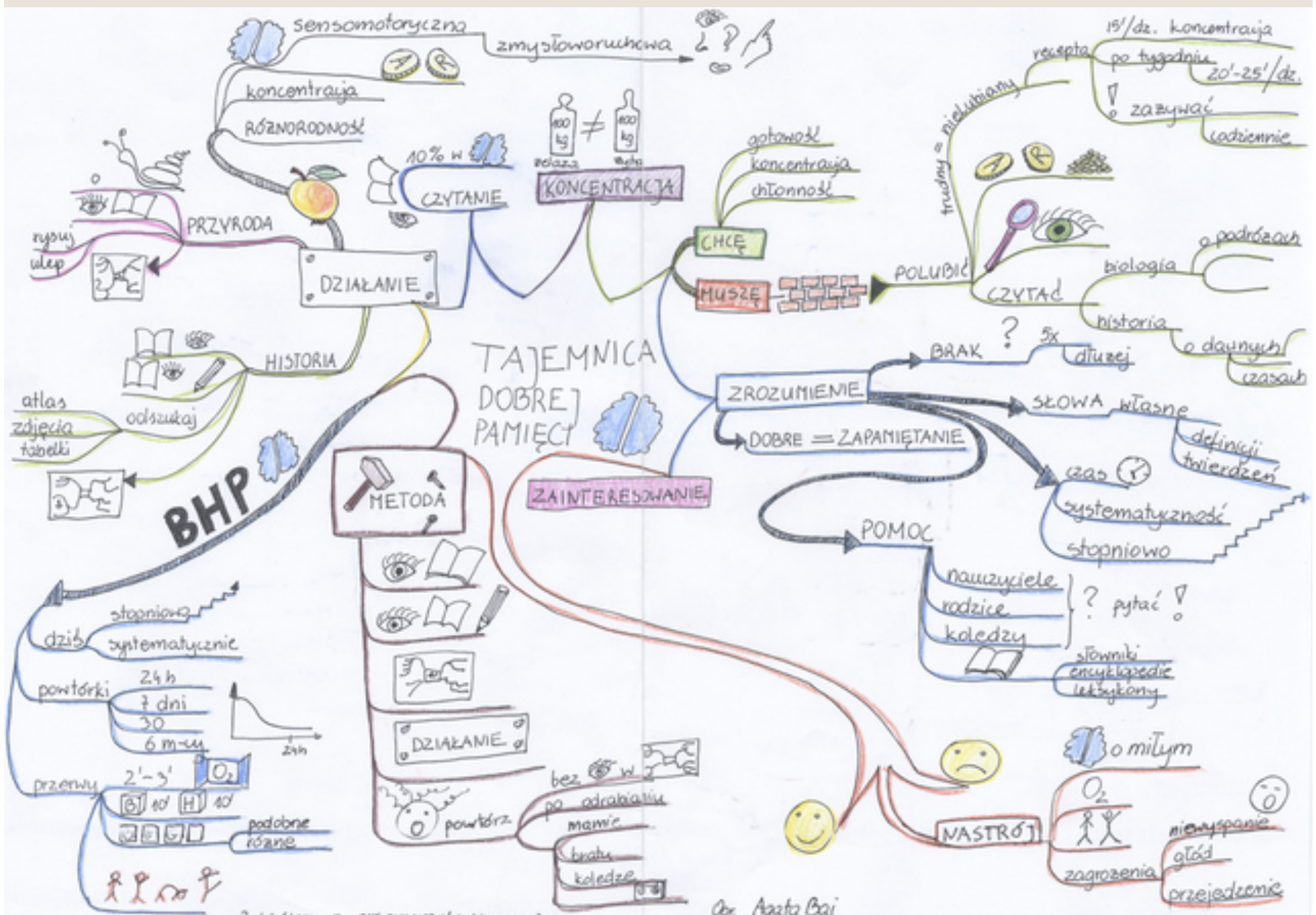
- wyzwala autentyczną motywację,

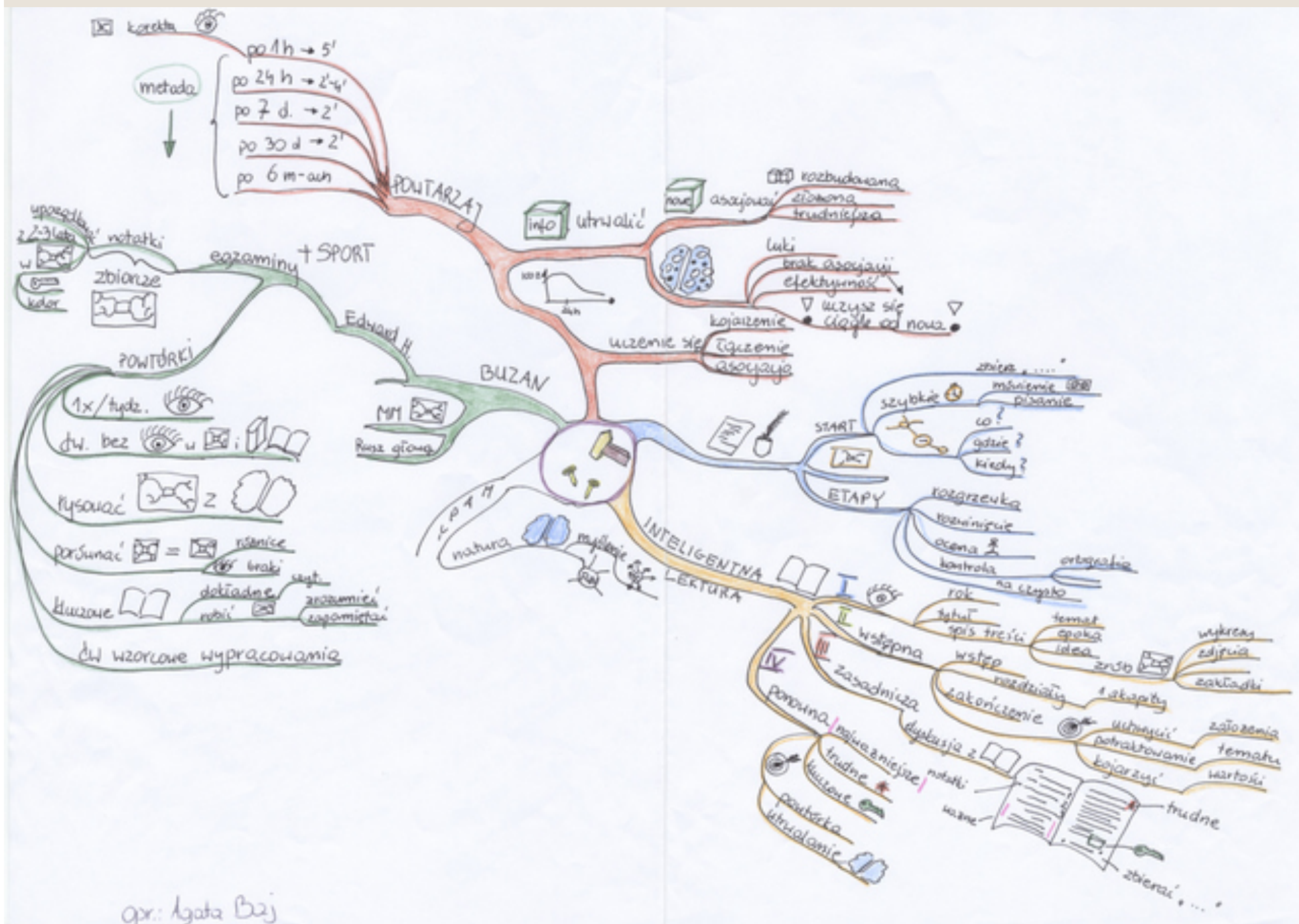
- rozwija samodzielność oraz indywidualne strategie uczenia się.

Przykłady

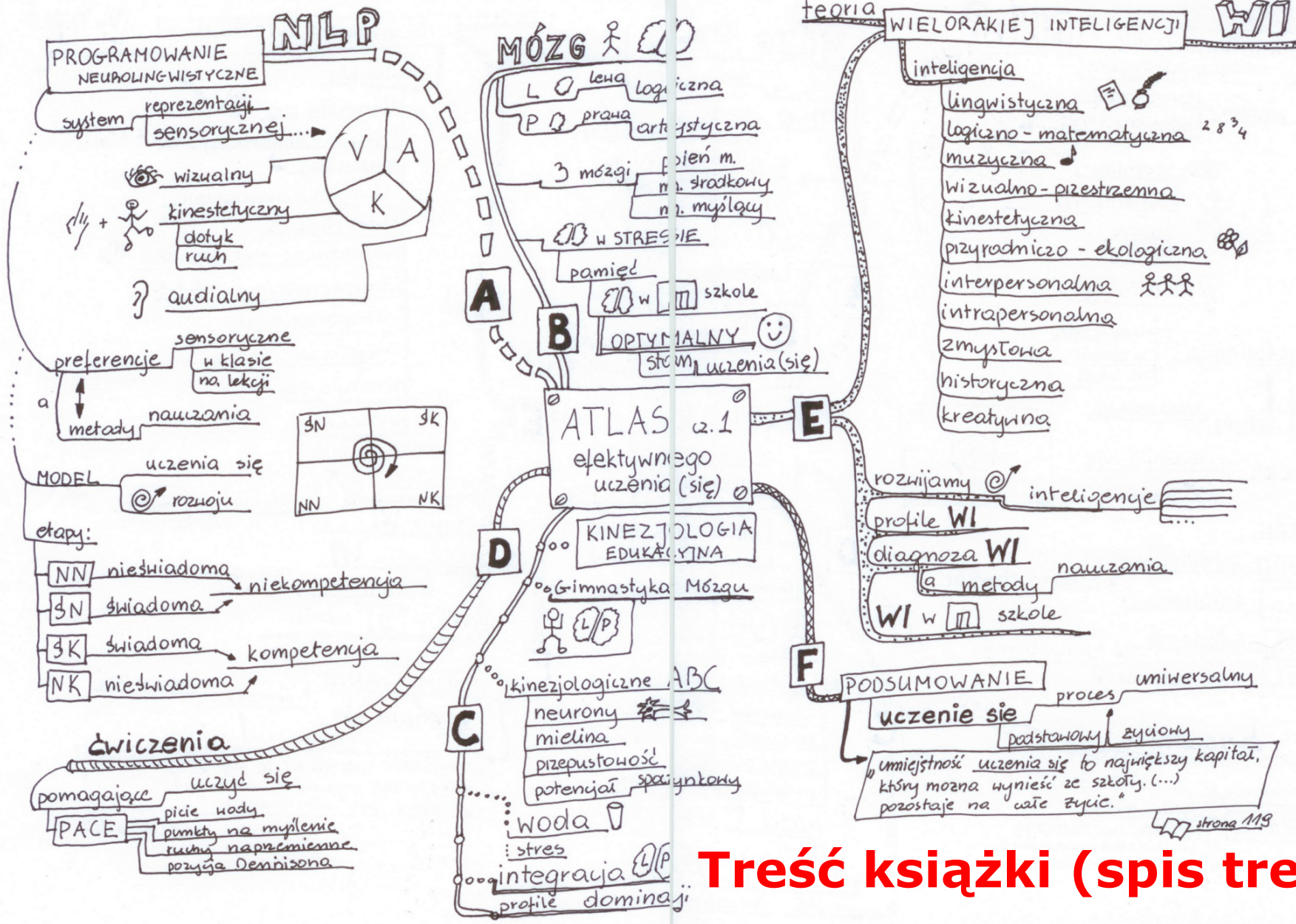
**UCZENIE SIĘ O UCZENIU,
CZYLI SAMOKSZTAŁCENIE**

opr.: Agata Baj

Treść książki (spis treści)

**W PRACY -
UCZĄC INNYCH
O MAPACH MYŚLI**

Warsztaty: Mapy Myśli w edukacji wczesnoszkolnej

Mapy Myśli „ uczenie się” z gazetowych wydzieranek

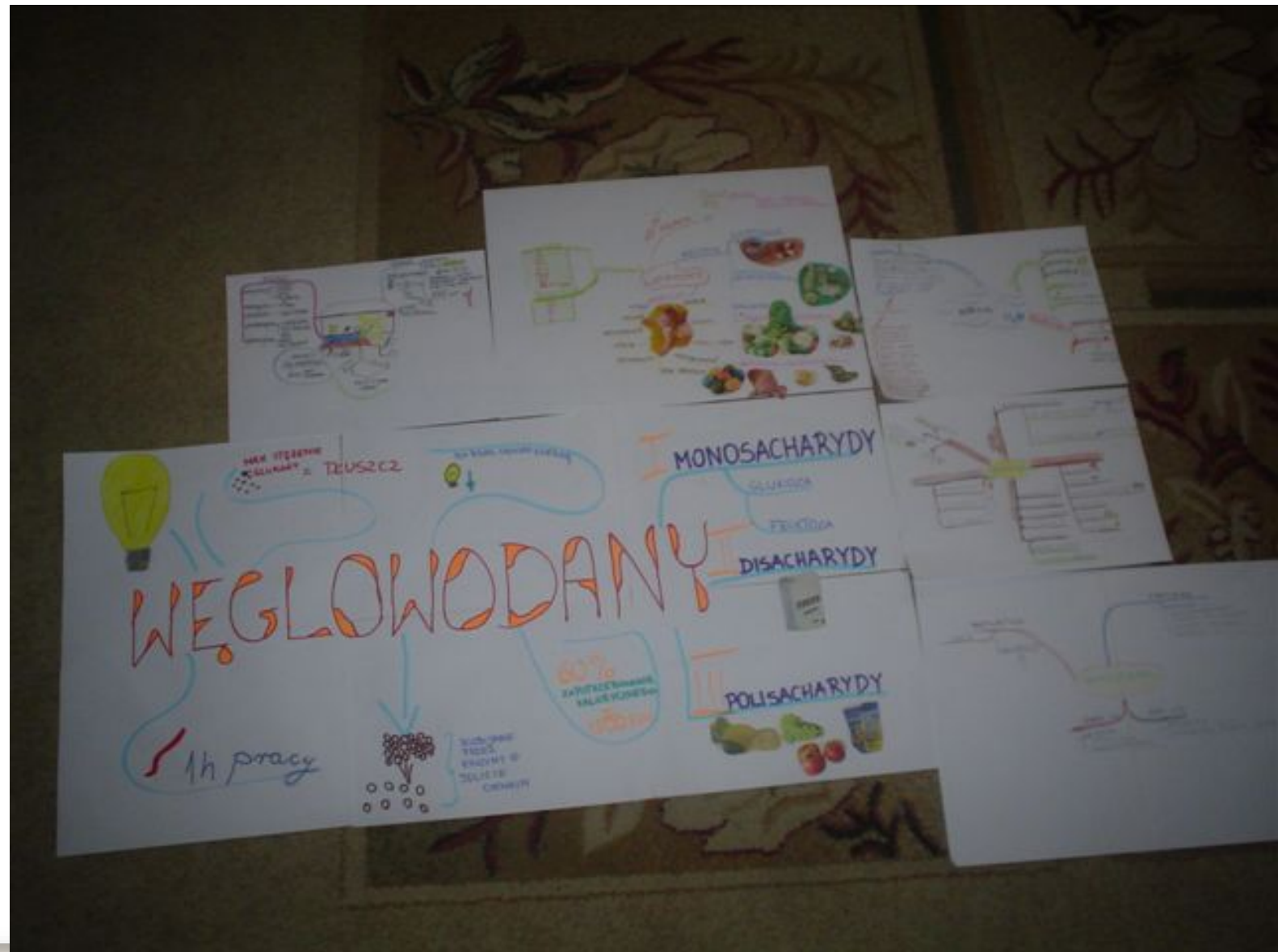

„Żywa” Mapa Myśli – 1 osoba = 1 pojęcie

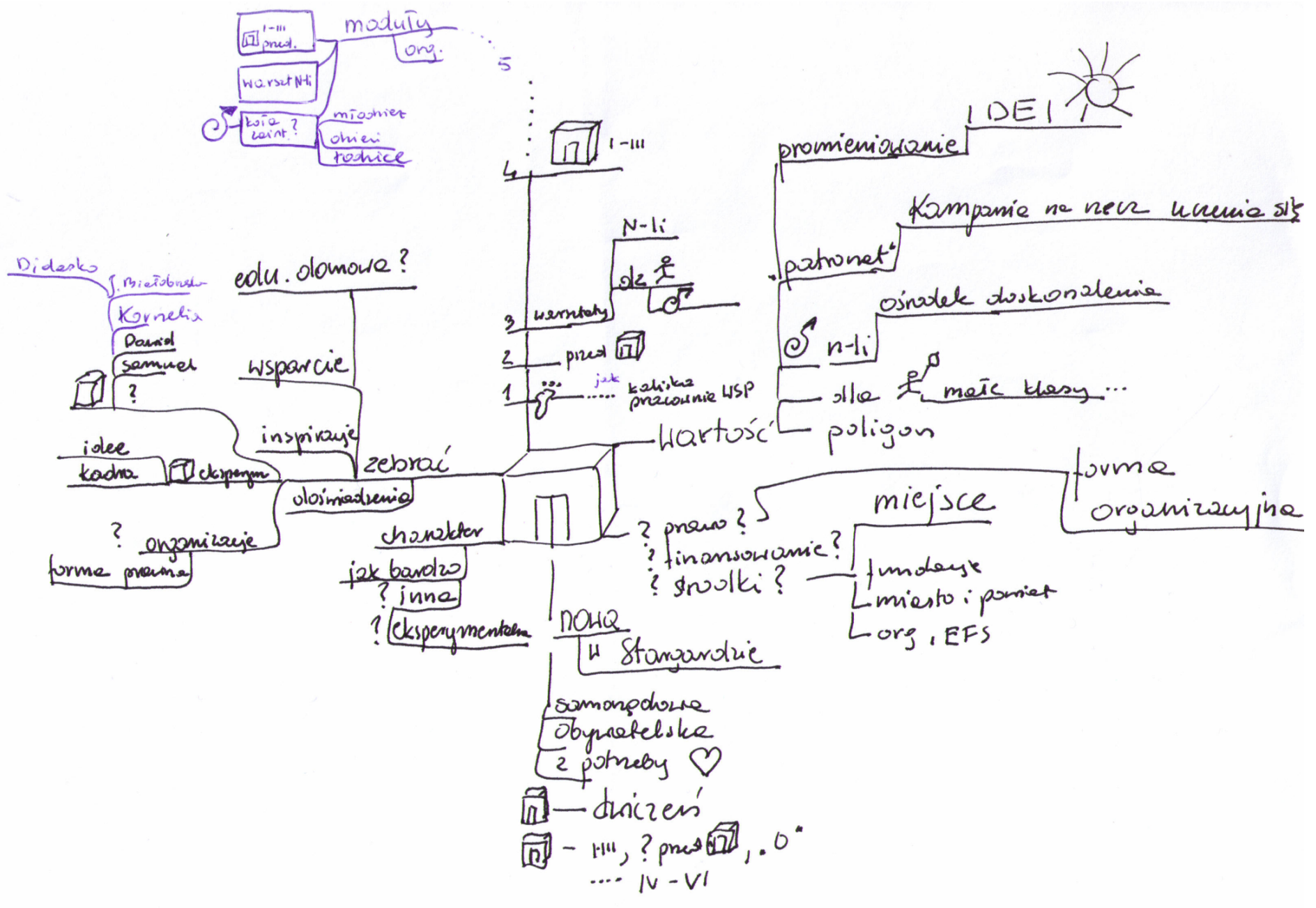

Wspólna Mapa Myśli zrobiona w 6 zespołach

**KREATYWNE
NARZĘDZIE
PLANOWANIA**

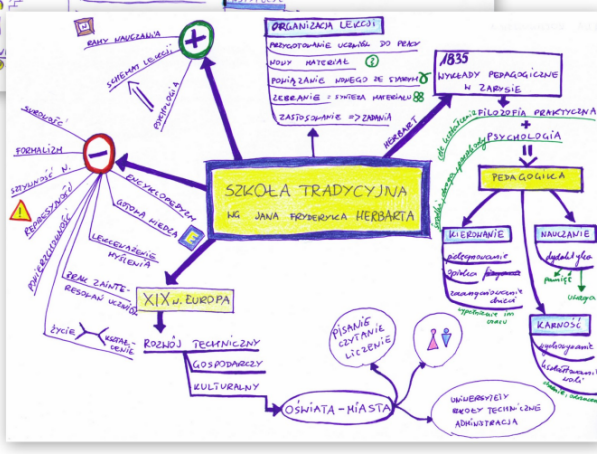
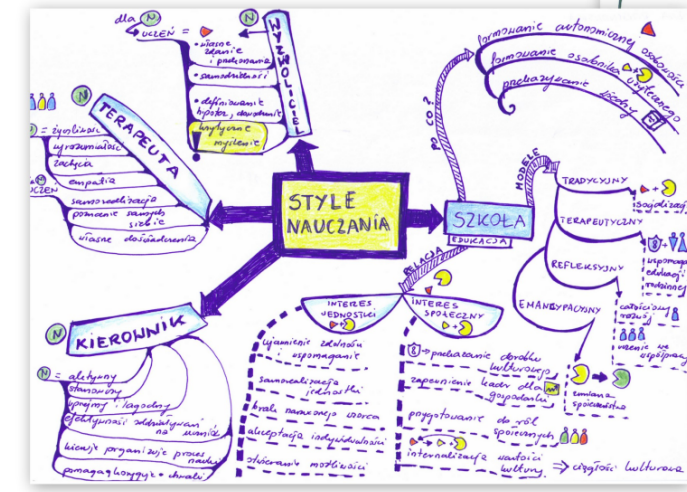
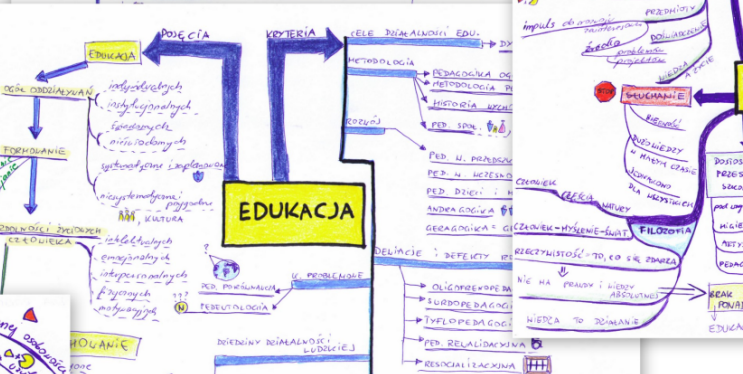
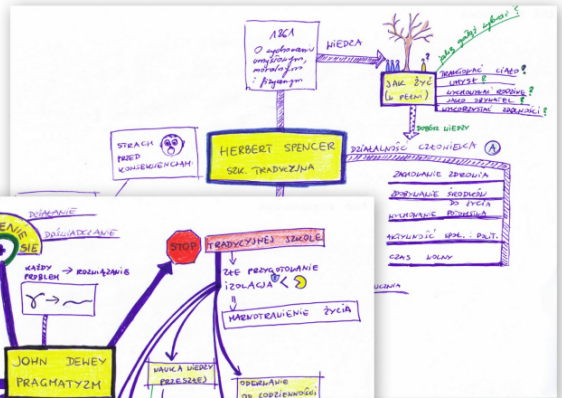
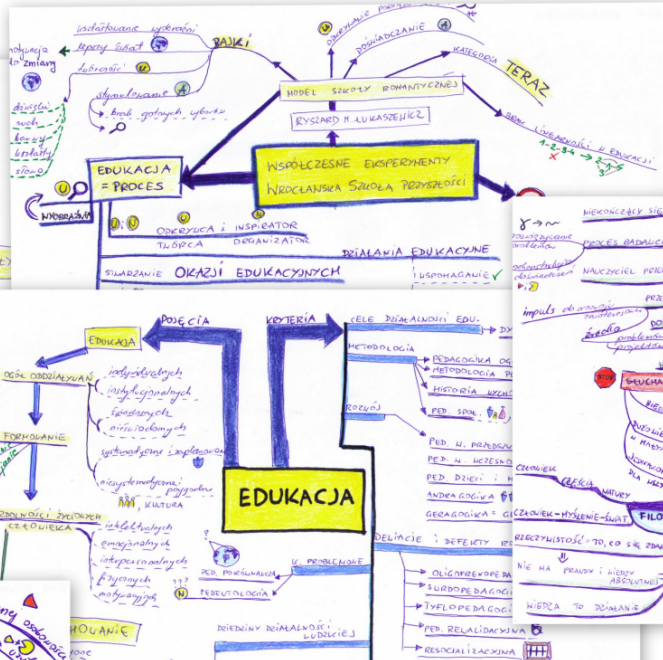
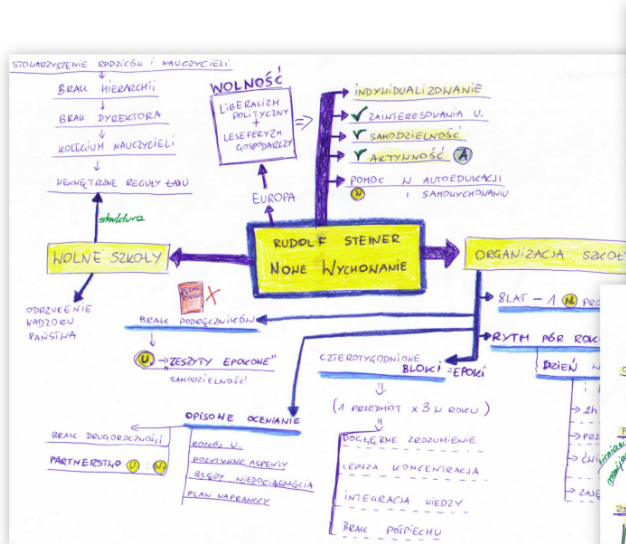

5.10.2006 Staropord
 13.09.2006 Poznań

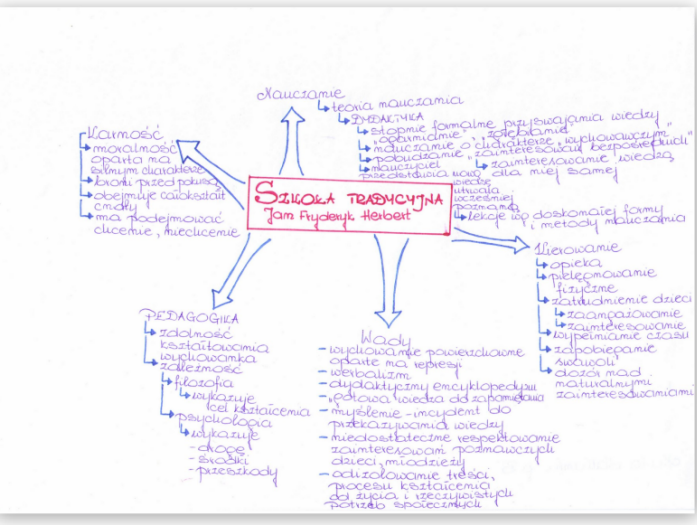
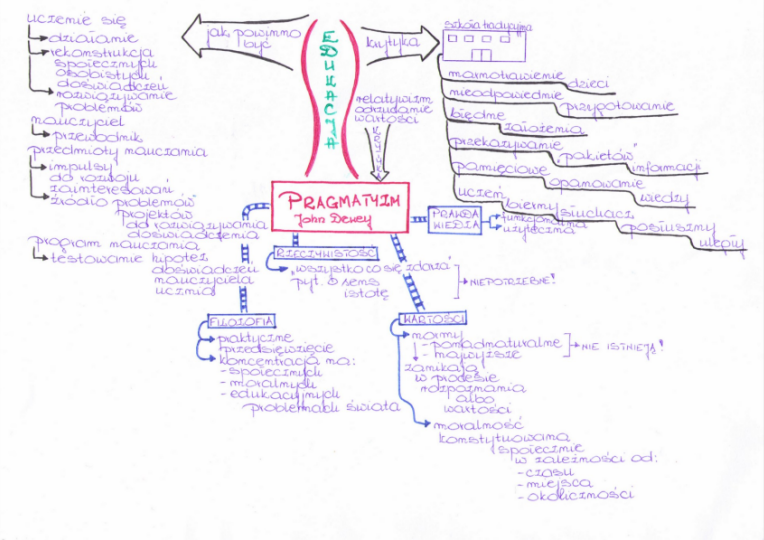
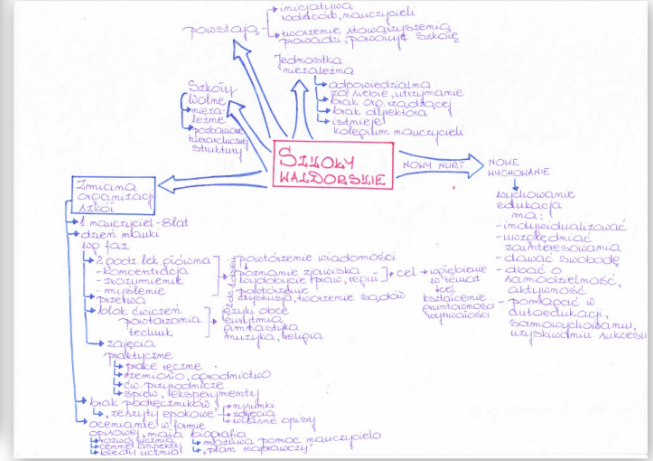
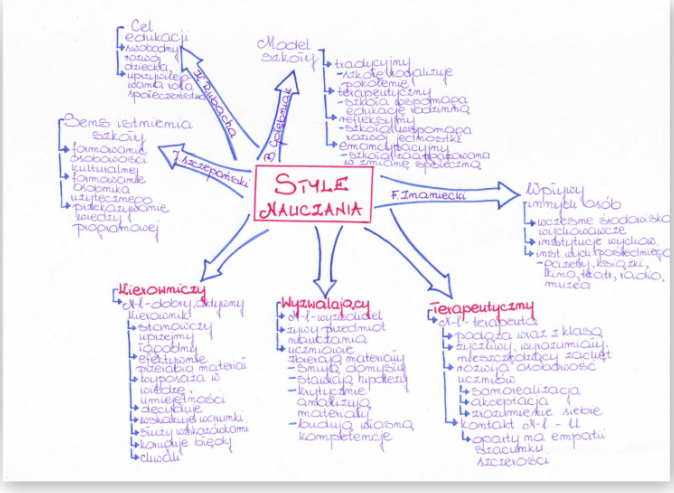
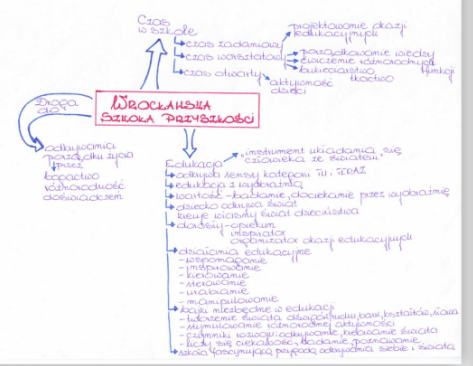
MAPY STUDENTÓW,

**CZYLI KONSTRUOWANIE
ZASOBÓW OSOBISTEJ WIEDZY**

- SYMBOLE**
- 1 - nauczyciel
  - 2 lub 3 - uczeń, dziecko
  - 4 - aktywność, inicjatywa, chrześcijaństwo
  - 5 - technika
  - 6 - kolata
  - 7 - mityzacja
  - 8 - jednostka i społeczeństwo
  - 9 - jednostka i społeczeństwo - jednostka przygotowana do społeczeństwa
  - 10 - grupa uczniowska, społeczna
  - 11 - szkoła
  - 12 lub 13 - relacja nauczyciela z uczniami
- => o tego wynika, dlatego...
- 14 - rozwój
- 15 - brak (czegoś), nie
- 16 - zalety, program polityczny
- 17 - wady, zanęty, krytyka

ROLA NAUCZYCIELA

Inne możliwości w życiu osobistym i zawodowym

Wspieranie, kontrola emocji i zachowanie

Wszystkie trudności można przekroczyć rozumnie i oszczędnie

Mam mieć wiele umiejętności które pozostać niezauważone

MENTOR SPOŁECZNY

CELE

POMOC

Pomoc osobom wykluczonym ze świata pracy; w zdobywaniu kwalifikacji osobom, które mogły w tym świecie być nie słyszane

ZADANIA

! A, O program skierowany do osób niepełnosprawnych i osób z trudną sytuacją życiową

Opieka nad jedną osobą
Dyskusyjne, rozwiązywanie problemów
Wspieranie, troska, pomoc w okresie przejściowym
regularne spotkania, spotkania wspierające, wsparcie

ROLA MENTORA

PRZEDSTAWICIEL podziemia

Tętno ze świata kontakt z instytucjami

NAUCZYCIEL

pomoc w zdobyciu umiejętności i motywacji

MĄDRY PRZEWODNIK

informacje, rady, przewidywanie pomocy

DOBRY RODZIC

wspieranie, opieka, reintegracja, pomoc w nawiązaniu pewności siebie, wsparcie dla samego siebie wyjątkowo

MODELE COACHINGU I MENTORINGU

- MENTORING SPOŁECZNY
- M. KORPORACYJNY I BRANŻOWY
- COACHING ZAKŁADOWY I BIZNESOWY

MENTOR EDUKACYJNY

ZADANIA (CELE)

- Zapewnienie uczniom dostępu do nowej wiedzy usuwanie barier utrudniających uczniom naukę
- Dotarcie do potrzebujących w najbardziej niedobrych obszarach
- Pośredzenie standardów nauczania, walka z wagarami
- Zapewnienie pełnej pomocy i dyspozycjom naukowym z młodzieżą w szkole i poza nią.

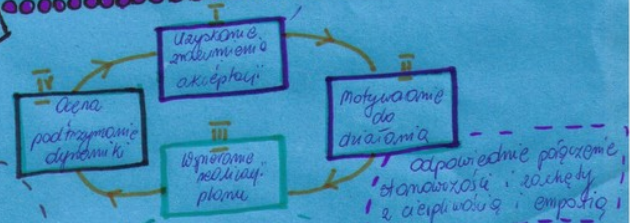
CECHY KANDYDATÓW

- efektowna współpraca z nauczycielami i rodzicami
- ocena sytuacji między ludźmi i ich reakcje
- aktywność i troskliwość dla młodzieży, pomoc, potrzeb, spróbuj myśleć
- znajomość oferty pomocy, kojarzenie z nią
- ustalenie celów dla dziecka, planowanie nauki
- znajomość aktualnych metod i technik

ROZWOJ

PROCES (ETAPY) MENTORINGU SPOŁECZNEGO

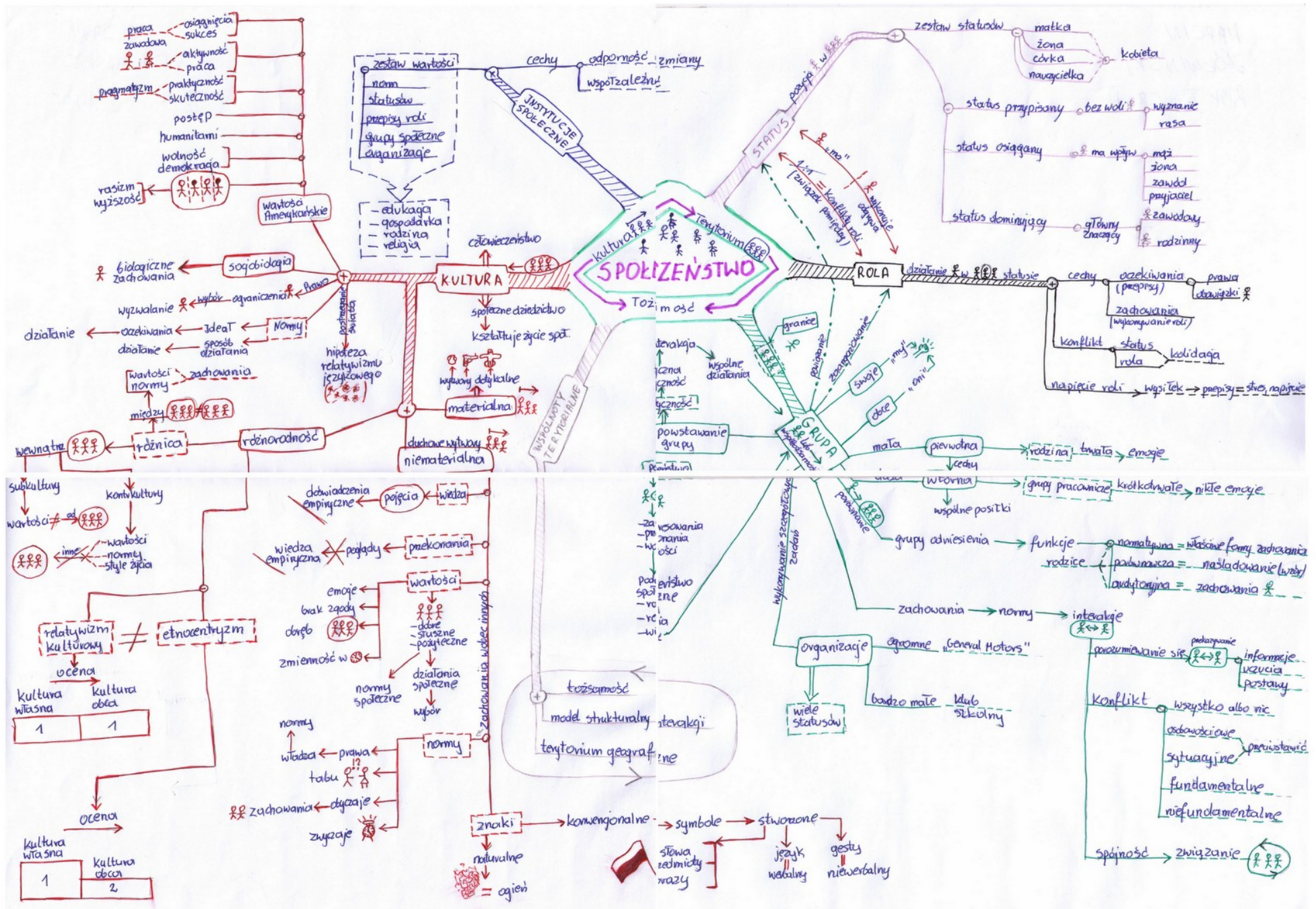
WROTY

- Pytania:
  - Co udało się zrobić?
  - Co można poprawić?
  - Co osiągnęło?
  - Czy podjął naukę między innymi niezauważone sukcesy?
  - Jak możesz pomóc osobie która?
  - Jak wykonać plan działania?

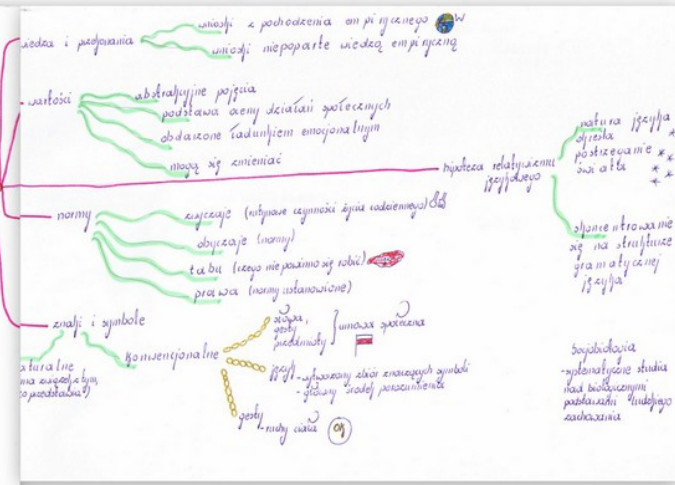
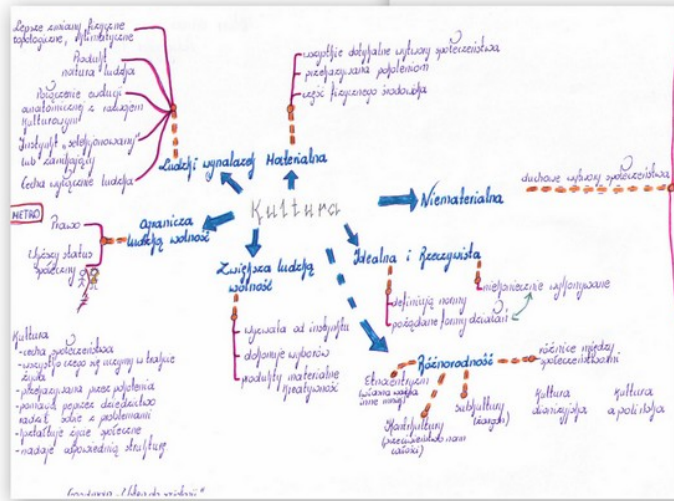
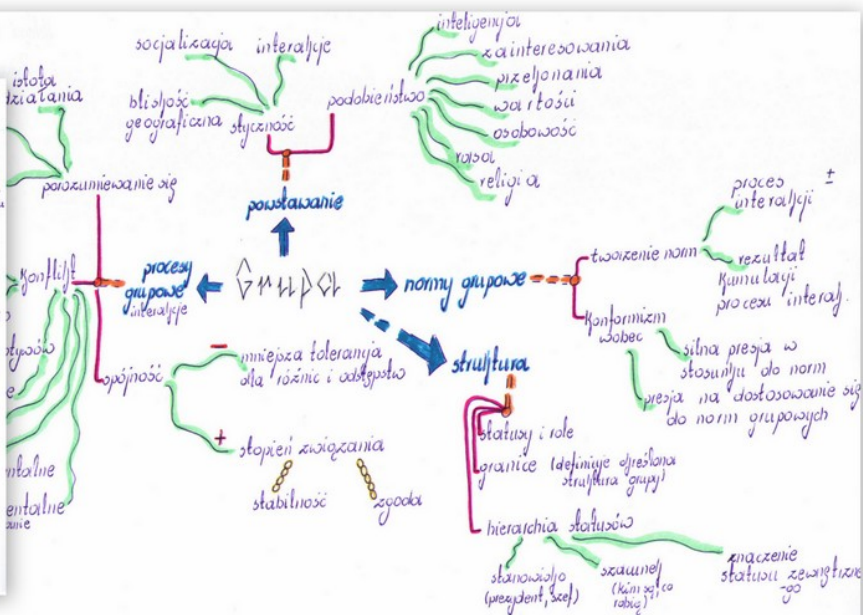
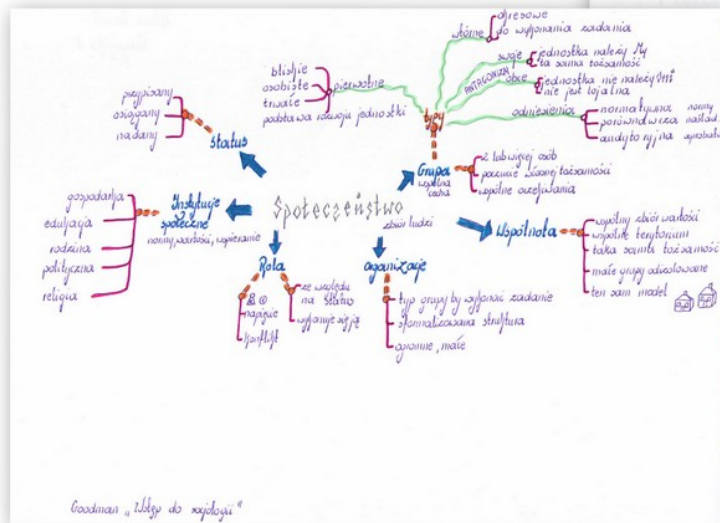
"Przewodzenie ucznia za rękę"

Towarzystwo podopiecznemu
Wspieranie podjęcia realizacji planu
Rozmowa

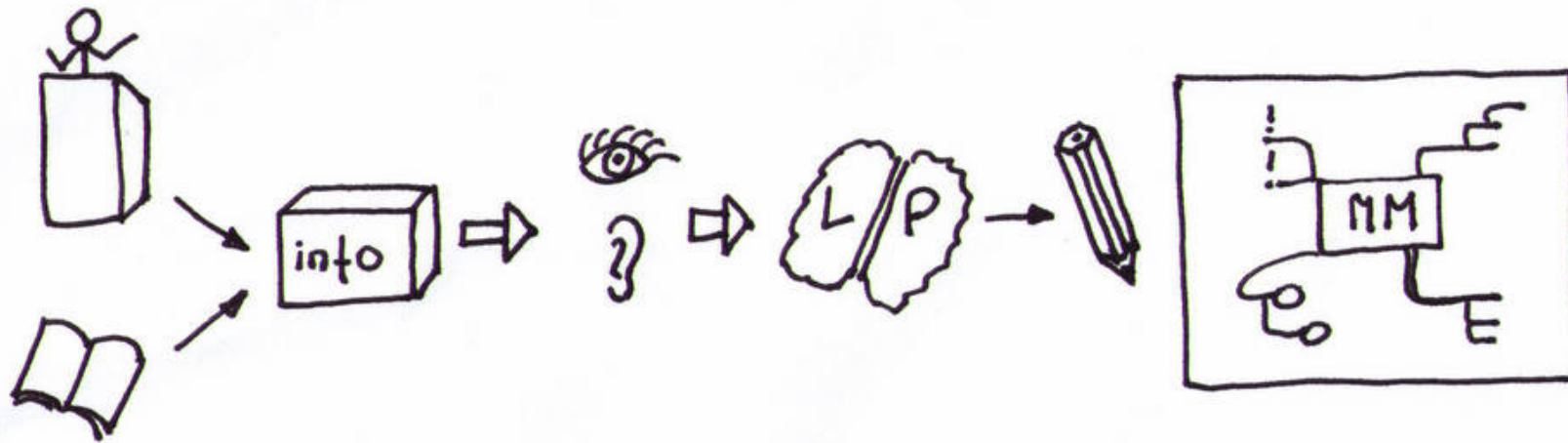

OD CZEGO ZACZAĆ?

Współczesny - pojęcie - termin

Interpretacja charakteru tych powiązań jako **całości**, może być pomocna w interpretowaniu społecznego zachowania zaangażowanych obiektów. Sieć stanowi swoistą strukturę umożliwiającą formułowanie potrzeb i oczekiwań wobec innych i reagowanie na te potrzeby. Można powiedzieć, że obejmuje cały świat społeczny jednostki, dostarczając swego rodzaju „matrycy” umożliwiającej zarówno doświadczenie kultury, jak i wsparcia społecznego.

Orientacja tych jako alternatywno-funkcjonalnych antropodolozychowań społecznych, wkrótce być analizowane znacząco w subkierunek mówić, jak runku. W teorii socji Pojęcie nośność lokalnie także zasługuje na znak. Przekształca

Stelmaszuk W. Zofia,
Sieć społeczna a rozwój kompetencji jednostki,
W: Pedagogika społeczna.
Kręgi poszukiwań,
Przełtańska A. (red.),
Warszawa 1996, s. 107 - 115

defini

Zofia Waleria Stelmaszuk

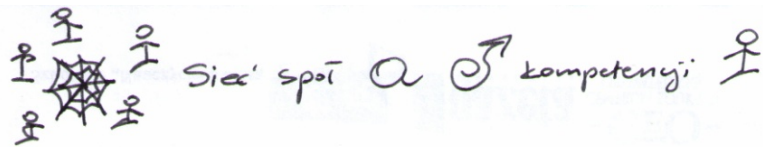
Sieć społeczna a rozwój kompetencji jednostki

Pojęcie **sieci społecznej** nie jest w polskiej teorii społecznej wyraźnie zdefiniowane ani też często używane¹. Tymczasem kierunek, w jakim zmierzają obecnie praktyka społeczna – działania oparte o społeczność lokalną, aktywizacja środowisk, dążenie do upełnomocnienia i mobilizacji sił jednostek – sugerowałyby bliższe przyjrzenie się funkcji sieci społecznej, redefinicję tego pojęcia i opracowanie (lub też adaptację) właściwych metod badawczych i sposobów interwencji.

Sieć społeczną tworzy szereg szczególnego typu powiązań zachodzących pomiędzy określoną **liczbą osób (instytucji, systemów)** z uwzględnieniem,

¹ W polskiej literaturze socjologicznej do koncepcji **sieci** odnosi się Jan Turowski omawiając stanowisko interakcyjne w badaniach społeczności lokalnych. Patrz: J. Turowski, *Socjologia. Wielkie struktury społeczne*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1994, s. 223-225. Wcześniej Stanisław Kowalski, odwołując się do metodologii J.L. Moreno, analizował „odmiany więzi rodzinnej”, a także zwrócił uwagę na „sieć stosunków zewnętrznych” istniejących wokół rodziny. Por. S. Kowalski, *Socjologia wychowania w zarysie*, PWN, Warszawa 1979, s. 113-116. Spopularyzowanie terminu zawdzięczamy przede wszystkim psychoterapii, która już od dawna z pełną swobodą posługiwała się kategoriami „sieć społeczna” i „sieć rodzinna” (social network, family network) w opisach interwencji w rodzinie (czasami używano też określenia „terapia sieci”). Por. M. Cielecki, *Terapia sieci rodzinnej*, w: „Nowe kierunki w psychoterapii” pod red. M. Lis-Turlejskiej, *Zeszyty Naukowe Instytutu Psychologii UW, Zeszyt 13*, Warszawa 1979, s. 97-111 oraz: L. Grzesiuk (red.), *Psychoterapia. Szkoły, zjawiska, techniki i specyficzne problemy*, PWN, Warszawa 1994, s. 293. W literaturze z zakresu pracy socjalnej znaczenie sieci społecznej (nazywanej tu „siatką powiązań społecznych”) szerzej omawia Kazimiera Wódcz w książce *Praca socjalna w środowisku zamieszkania*, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1991, s. 99-100.

wielu studentów zostaje tylko na tym etapie

I Sieć społeczna

- ↳ „matryca” świat społ. jednostki
- ↳ umożliwiająca doświadczenie kultury

klucze: więź społ., wsparcie społ., siły społ.

↳ nieprofesjonalni pomocnicy → „znaczący inni”

II wsparcie społeczne MM

? wsparcie społ. a sieć społeczna

- ↳ spontaniczna naturalna pomoc + także profesjonalni instytucje organizacje

∇ → ? czy sieć społeczna ma zawsze charakter wspierający?

→ destrukcyjny, przykłady?

∇ U. o do zadania

TWOJA SIEĆ społeczna

wymiar: czasowy - przepiękny z przeszłości i obecnie; instytucje

rodzina

III Kompetencje MM def. środow. społ. jak to rozumiesz!

∇ KOMPETENCJE → transakcyjne

potrzeby i możliwości ale i uwarunkowania środowiskowe

• punkty oparcia oraz relacje

• zaznaczone w swojej

3 obszary budowania sieci:

- ocena istniejącej
- jak umiesz korzystać z
- jak morderstwo swoje

IV PRACA Z MM

teraz:

- rozwiązani kompet. korzystając z
- mobilizowanie
- tworzenie nowej

Wyszukaj
kluczowe
informacje
i kategorie
pojęć

Radlińska, 1961

Z.H. Stelmazuk
1996, s. 107-115

(5)

SIEĆ SPOŁECZNA

a kompetencji

docenia sieć wsparcia naturalnego

profesjonalna praca socjalna

umożliwia formułowanie potrzeb oczekiwani i reagowania potrzeby

kategoria SIEĆ SPOŁECZNA powiązana

struktura

matryca

umożliwia oświadczenie kultury i wsparcia społecznego

wiedź społ. wsparcie społ. H. Radlińska mówi o siłach społ.

Wsparcie społ.

znaczy inny!

usparcie + profesjonalistów instytucje organizacje społ. to również może być trudniejszo do potencjału

mobilizuje potencjał psychologiczny

pomaga pokonywaniu trudności

prejania gotowość współdziałania

oferuje konkretną też materialną pomoc radę

usparcie odzwieramy subiektywnie

utrudnienie funkcjonowanie lub destrukcyjny wpływ

Kryzys tradycyjnej formalnej rodziny ale ME wspólnoty otwarte autorytet zanikanie więzi osłabienie

KOMPETENCJE kompetencje

najistotniejszy czynnik zapobiegający depresji obniżający umiarkość

indywidualne wyposażenie

ALE uwarunkowane

posiadane nabyte rozwijane

umożliwiają optymalizują radzenie sobie z nowymi sytuacjami

ZASOBY SIECI SPOŁECZNEJ

punkty oparcia

własności otaczającego środowiska

istniejącej

ZADANIA

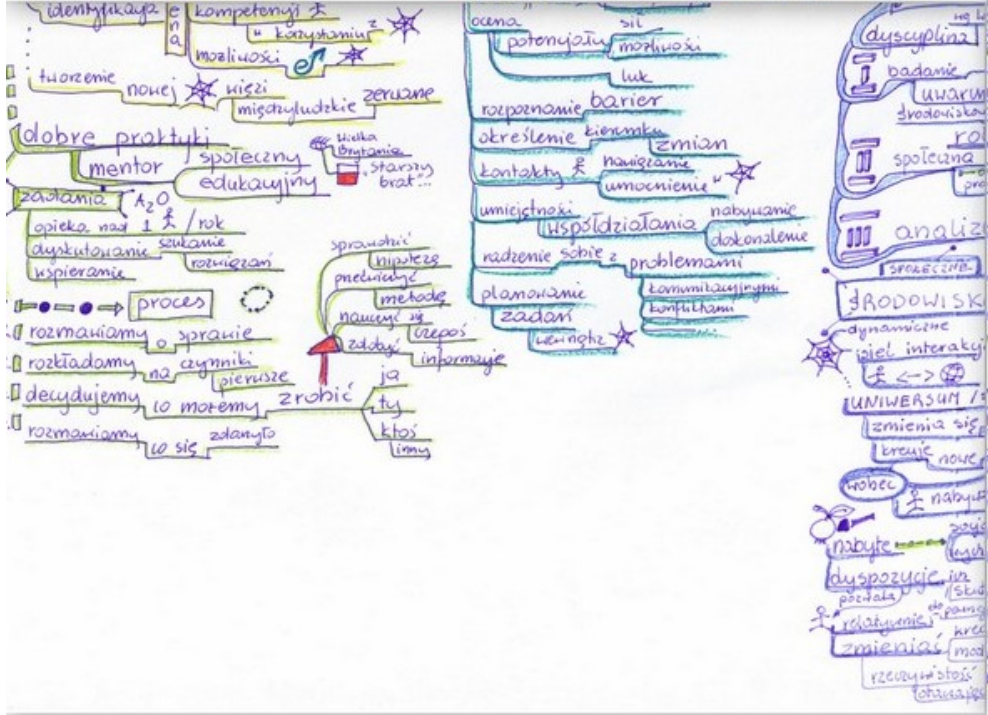
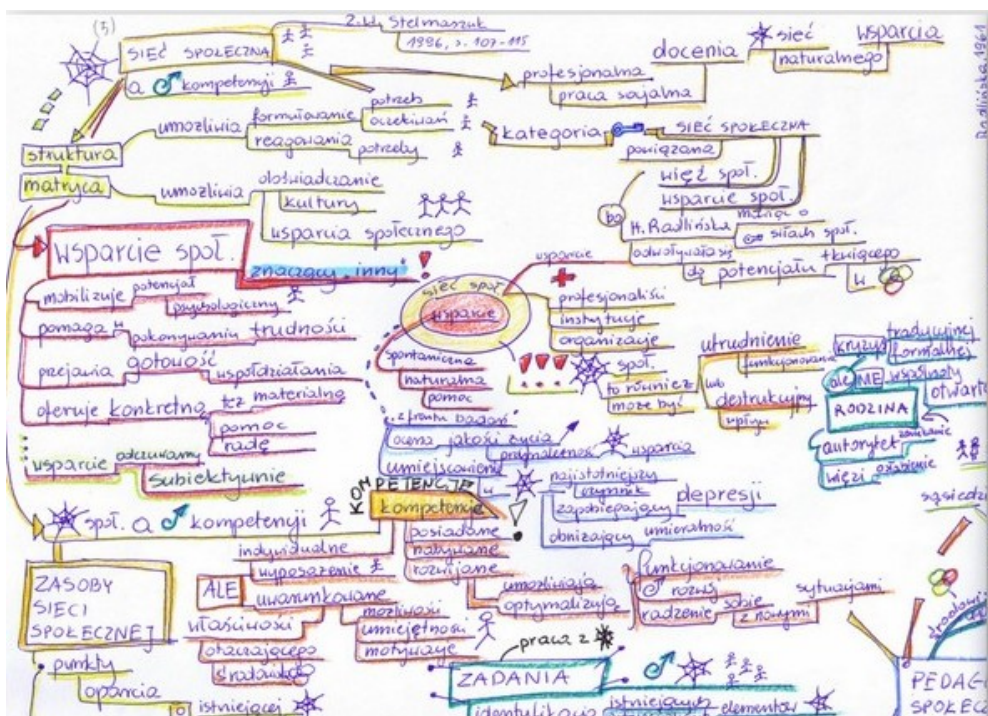
identyfikacja istniejących elementów

PEDAGOGIA SPOŁECZNA

sąsiedzi

Agata Baj 02.2012

Ojczyzna demokracji
 co kilka dni zryzygnować z pracy zarobkowej i wziąć w nich udział.
 Szczególną dla Aten instytucją był odbywający się raz do roku sąd skorupkowy, tzw. **ostracyzm**, który stał na strachu demokracji. Ateńczycy mogli skazać na dziesięciolecie wygnanie człowieka podejrzanego o chęć obalenia demokracji i wprowadzenia rządów tyrańskich.

Postępowanie było takie: Każdy otrzymywał skorupkę z napisem na niej nazwisko człowieka, którego chciał usunąć z państwa. Tabliczkę zносили na umiarkowanie, a następnie układowo ogrodzonym. Bo jeżeli skorupki nie było, to znaczyło, że ten człowiek nie był winny sądowi skorupki.

Ojczyzna demokracji

Solon przeprowadził gruntowne reformy ustrojowe. Zaczął od umorzenia wszelkich zaciągniętych w poprzednich latach długów i wykupienia z niewoli wszystkich ateńskich obywateli. Ta decyzja ugodziła w arystokratów, którzy stracili pożyczone wcześniej pieniądze.

Solon podzielił też obywateli na 4 klasy majątkowe. Im ktoś był bogatszy, tym więcej zyskiwał praw. I chociaż urzędy państwowe nadal mogli obejmować jedynie ludzie zamożni, to jednak mężczyźni przypisani do czwartej, najuboższej klasy otrzymali prawo zasiadania w ważnej odtąd instytucji Aten: **Zgromadzeniu Ludowym**.

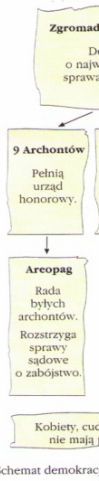
Do kompetencji* Zgromadzenia Ludowego należało wprowadzanie nowych praw, wybór urzędników państwowych i kontrola ich pracy (a zatem nadzór nad arystokracją) oraz podejmowanie decyzji o wojnie lub pokoju. Głos każdego Ateńczyka liczył się jednakowo – bez względu na pochodzenie czy majątek.

Solon pragnął umożliwić udział w życiu publicznym wszystkim ateńskim obywatelom. Wprowadzone przez niego zmiany nie zadowolily jednak nikogo: ani biednych, którzy spodziewali się sprawiedliwego podziału ziemi, ani arystokratów, którzy utracili znaczną część przywilejów. Niemniej, reformy Solona były pierwszym krokiem na drodze do utworzenia demokracji ateńskiej.

Demokracja ateńska

W latach 508/507 p.n.e. ateński polityk Klejstenes dokonał reformy państwa, która ostatecznie pozbawiła arystokrację jej uprzywilejowanej pozycji. Powstał wówczas ustroj, nazwany przez Greków **demokracją** – tzn. „władzą ludu”. Szybkie, dlaczego dopiero wtedy powstała demokracja, skoro istniało już Zgromadzenie Ludowe, dostępne każdemu z obywateli?

Otóż dotąd, nawet po reformach Solona, najwyższymi urzędnikami w Atenach było 9 archontów, którzy kierowali polityką państwa. Nadzór nad nimi sprawowała rada wszystkich byłych archontów, zwana – od wzgórza boga Aresa, na którym się zbierała – **areopagiem**. Archontami, a więc i człon-

Schemat demokracji

Tukidydes.

Na skalistym półwyspie Attyka we wschodniej Grecji, zaledwie kilka kilometrów od błękitnych wód Morza Egejskiego leżały Ateny. Starożytni mieszkańcy tego miasta wywarli niezwykły, trwający do naszych dni wpływ na literaturę, filozofię, teatr, architekturę, naukę oraz politykę.

Jeden z najświetniejszych ateńskich polityków, Perykles, mówił:

Nasz ustroj polityczny* nie jest naśladownictwem obcych praw, a my sami raczej jesteśmy wzorem dla innych niż inni dla nas. Nazywa się ten ustroj demokracją, ponieważ opiera się na większości obywateli, a nie na mniejszości. W sporach prywatnych każdy obywatel jest równy w obliczu prawa.

Jednostkę ceni się nie ze względu na jej przynależność do pewnej grupy, lecz ze względu na talent osobisty, jakim się wyróżnia; nikomu też, kto jest zdolny służyć ojczyźnie, ubóstwo albo nieznanie pochodzenie nie przeszkadza w osiągnięciu zaszczytów. W naszym życiu państwowym kierujemy się zasadą wolności.

Tukidydes. *Wojna peloponeska*. V wiek p.n.e.

Ojczyzna demokracji

cy, groźni prze-
 około blisko 300
 około 45 tysięcy
 być mężczyźni
 aich z rodzin
 nieś Grecy z in-
 uduatu w Zgro-

i partii politycz-
 i tytułu, podczas
 wiecia partii. Nie
 więc potrzeby
 esów określonej
 i wyrażać swoje

Plan Aten. Jedną z granic miast, Kerameikos, zamieszkiwali garncarze. Od nazwy tej dzielnicy pochodzi polskie słowo „ceramika”.

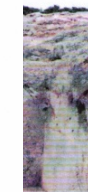
h urzędów obej-
 może się wy-
 dopuszczal do
 ce nie zawsze się

Ojczyzna demokracji

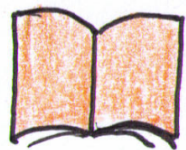
zni należący
 arystokraci.
 razem hono-
 rów władz są-
 pozostających
 gromadzenie
 rńskiego rzą-
 dów zasiadać
 ta posiadany
 kracji ustalił
 i p.n.e. pod
 i pełniącego

razy w mie-
 sów. Obrado-
 aństwa – np.
 w obronnych
 dy.

Obrady Zgromadzenia Ludowego odbywały się na wzgórzu Pnyks. Każdy mówca zakładał na głowę wieniec.

6 tysięcy se-
 n rok. Liczba
 żała od wagi
 ak liczne gre-
 bę przekup-
 dla sędziów
 zliwić nawet
 iał w rządach
 nymali wyn-
 ił i sędziów
 nymy, np. w
 zył owego

LEKTURA

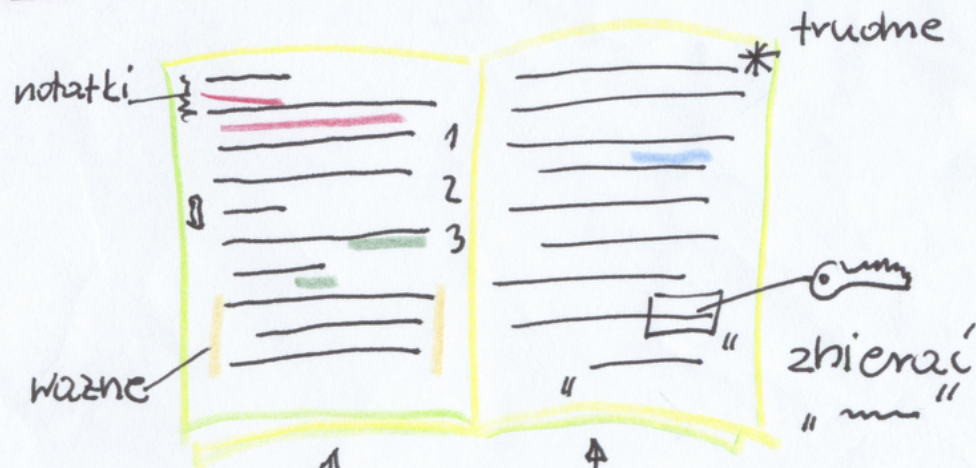
DYSKUSJA Z KSIĄZKĄ

∇ robić notatki już w trakcie LEKTURY

K O L O R → zakresłaj, ustal własny KOD

III LEKTURA

dyskusja z książką

→ pisać już w trakcie

Prowadź dialog z książką w trakcie czytania

demokracji

rowadził gruntowne reformy ustrojowe. Zaczął ia wszelkich zaciągniętych w poprzednich la i wykupienia z niewoli wszystkich ateńskich a decyzja ugodziła w arystokratów, którzy strae wcześniej pieniądze.

sił też obywateli na 4 klasy majątkowe. Im ktoś , tym więcej zyskiwał praw. I chociaż urzędy nadal mogli obejmować jedynie ludzie zamoż- mężczyźni przypisani do czwartej, najuboższej ali prawo zasiadania w ważnej odąd instytucji **adzenia Ludowym**.

ncji* Zgromadzenia Ludowego należało wpro- wnych praw, wybór urzędników państwowych h pracy (a zatem nadzór nad arystokracją) oraz nie decyzji o wojnie lub pokoju. Głos każdego czył się jednakowo - bez względu na pocho- tajątek.

ął umożliwić udział w życiu publicz- kim ateńskim obywatelom. Wprowa- : niego zmiany nie zadowolily jednak biednych, którzy spodziewali się spr- podziału ziemi, ani arystokratów, któ- rnączną część przywilejów. Niemniej, ona były pierwszym krokiem na dro- rzenia demokracji ateńskiej.

kracja ateńska

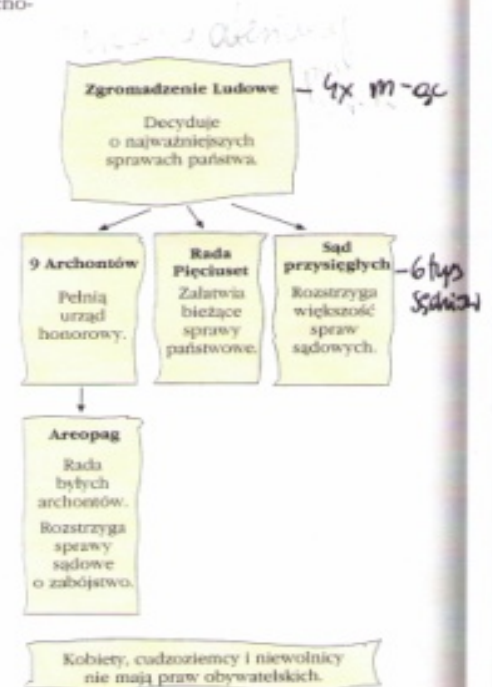
8/507 p.n.e. ateński polityk Klejstenes rmy państwa, która ostatecznie pozba- wiła arystokrację jej uprzywilejowanej pozycji. Po- wstał wówczas ustrój, nazwany przez Greków **demokracją** - tzn. „władzą ludu”. Spytacie, dlaczego dopiero wtedy powstała demokracja, skoro istniało już Zgromadzenie Ludowe, dostępne każdemu z obywateli?

Otóż dotąd, nawet po reformach Solona, najwyż- szymi urzędnikami w Atenach było 9 archontów, którzy kierowali polityką państwa. Nadzór nad nimi sprawowała rada wszystkich byłych archontów, zwana - od wzgórza boga Aresa, na którym się zbierała - **areopagiem**. Archontami, a więc i człon-

Solon.

1 rok sąd

Schemat demokracji ateńskiej w V wieku p.n.e.

↑ !

1 do dem. atenskiej

4xmas ← 4 Zgromadzenie Ludowe

3 4 klasy majątkowe ↑ wszyscy 1 głos

2 wykupienie z niewoli ☹️

1 umorzenie długów

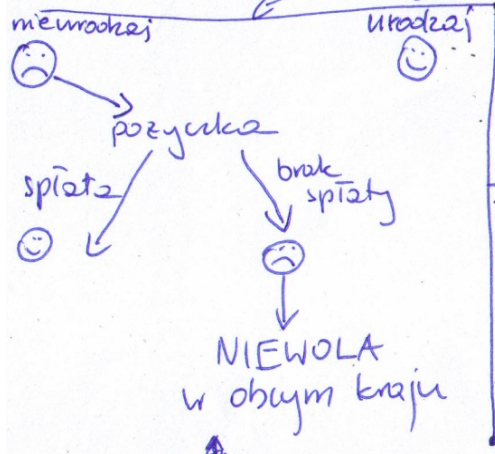
10 lat wygnanie
sąd

VI w
594 pne wybrany

reformy Solona - prawodawca

XII pne. info

królowie VIII - VII pne.
arystokracja
"Rządy najlepszych"
kilkaset-100
kilkaset 10 000 reszta:
rzemieślnicy
kupcy
włochy chłopci

DEMOKRACJA ATENY

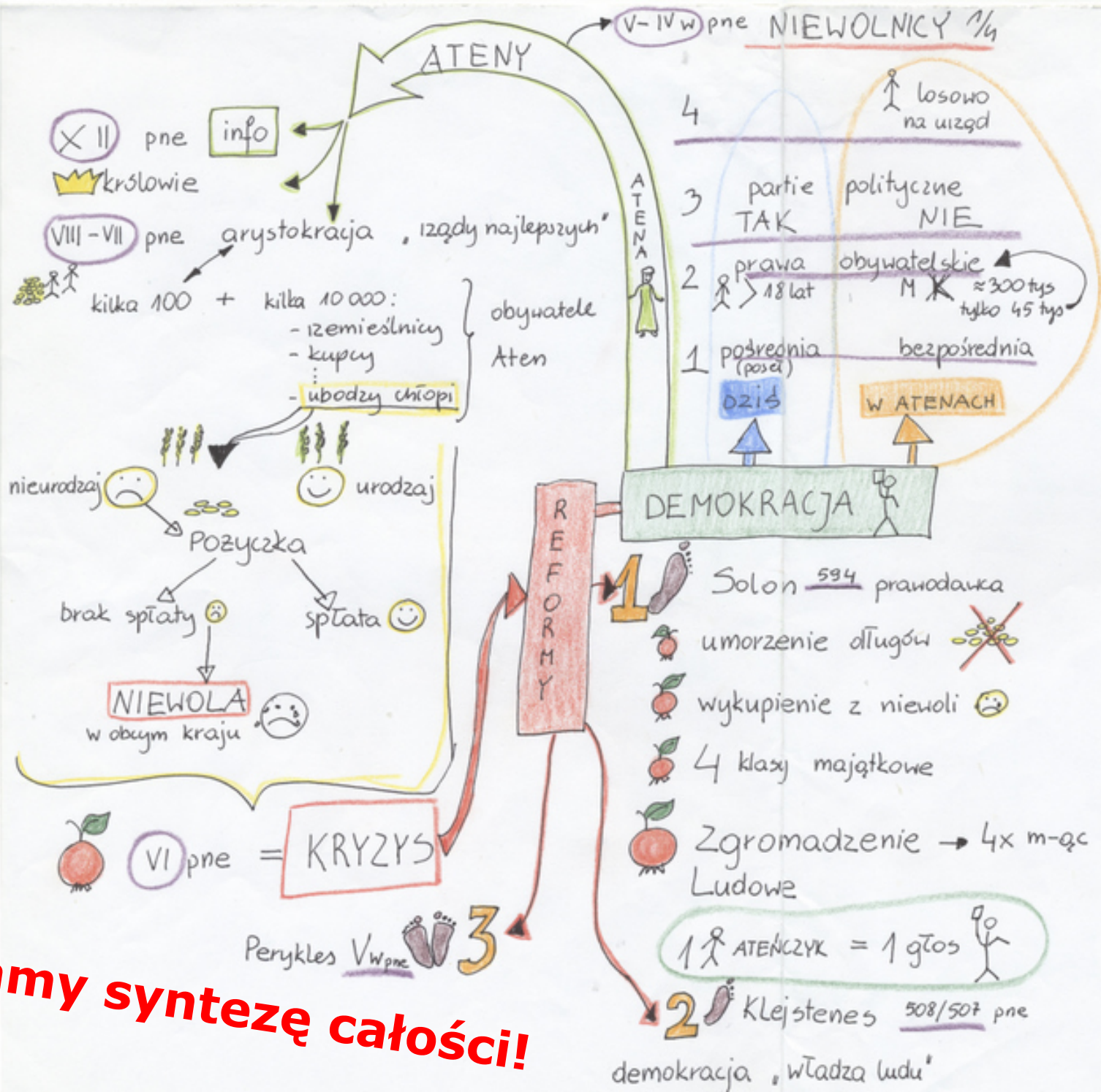
508/507 pne Kleistenes reformy demokracji "Rząd Ludu" → V w Perikles

Dzisiaj ATENA niewolnicy → 1/4 mieszkańców V-IV pne

- 1. bezpośrednio (pasz) / pośrednio (pasz)
- 2. prawa do wywrotki 300 tys → 45 tys / 18 lat → dzieci do wywrotki chorych państwa
- 3. nie partii polityczne
- 4. losowano

ustal relacje między pojęciami

I mamy syntezę całości!

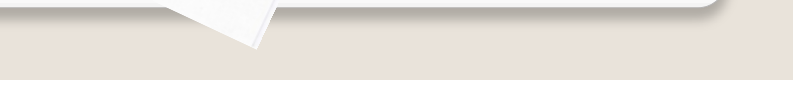
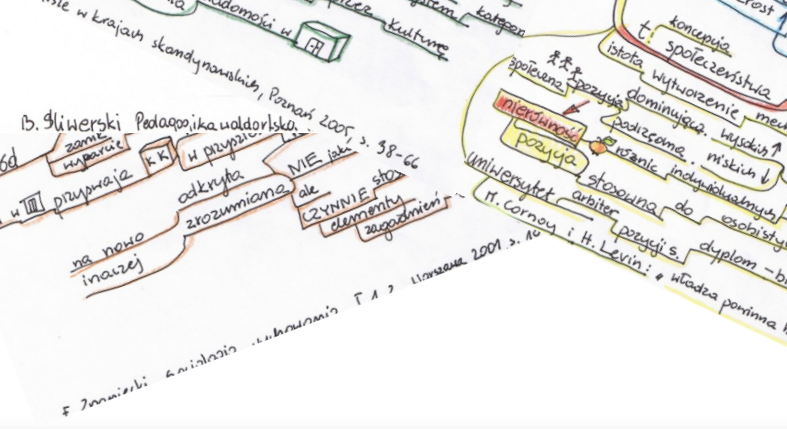
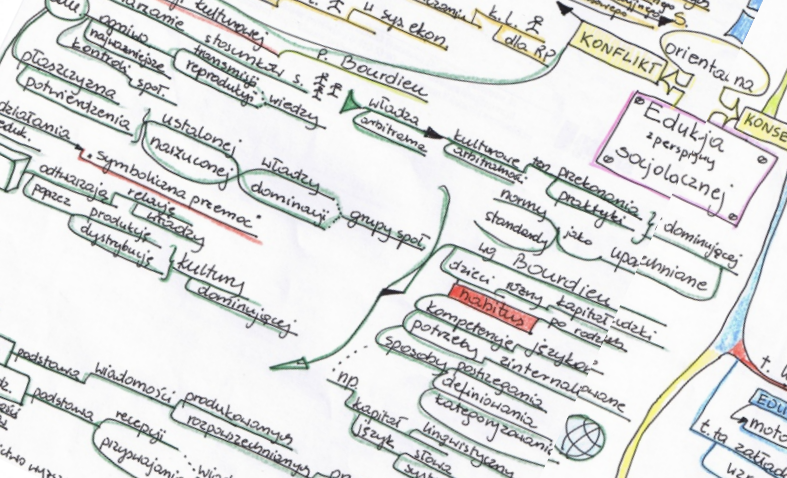
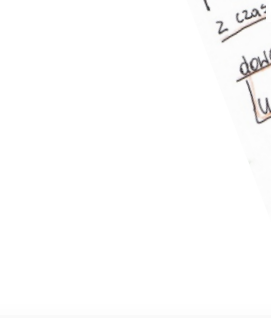
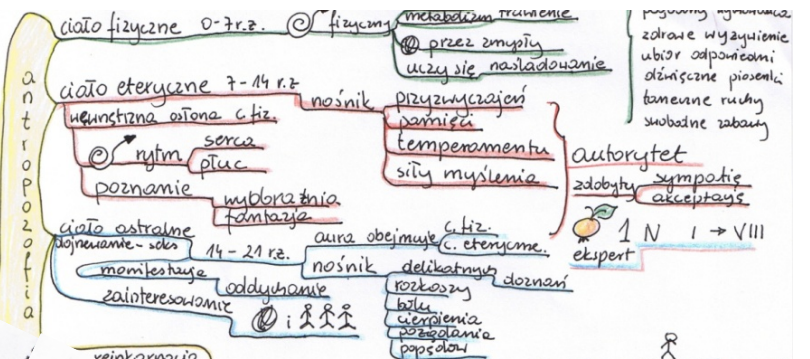
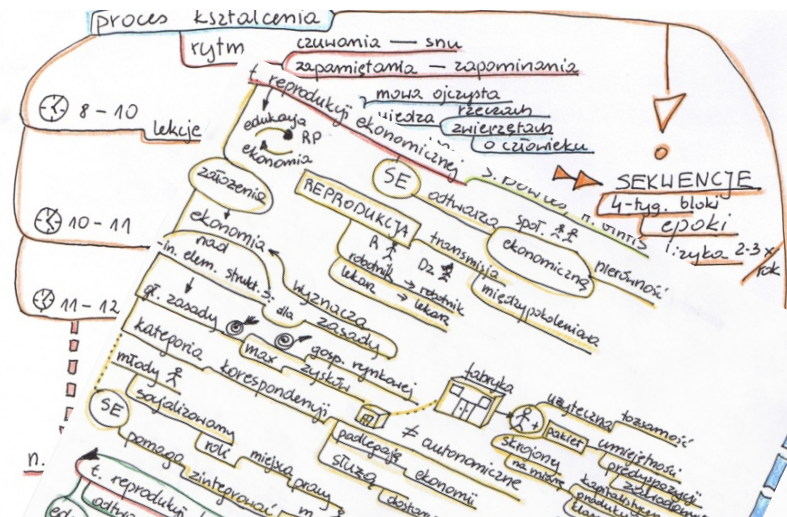

ZAPAMIĘTAJ

- Ateny to miasto położone na półwyspie Attyka we wschodniej Grecji, którego nazwa pochodzi od imienia bogini Ateny.
- Z początku ateńska polis była monarchią; w VIII-VII wieku p.n.e. rządy przejęła stopniowo arystokracja.
- W VI wieku p.n.e. gruntowną reformę ustroju państwa przeprowadzili Solon, a potem Klejstenes. Obie reformy doprowadziły do powstania demokracji ateńskiej - pierwszej demokracji w dziejach świata. Jej ustrój ustalił się ostatecznie w drugiej połowie V wieku p.n.e. pod wpływem Peryklesa.
- Ustrój Aten nazywamy demokracją bezpośrednią, gdyż każdy obywatel mógł brać udział w obradach Zgromadzenia Ludowego i decydować o sprawach państwa. Raz w roku sąd skorpukowy mógł skazać na 10 lat wygnania człowieka podejrzanego o chęć wprowadzenia rządów tyrańskich.

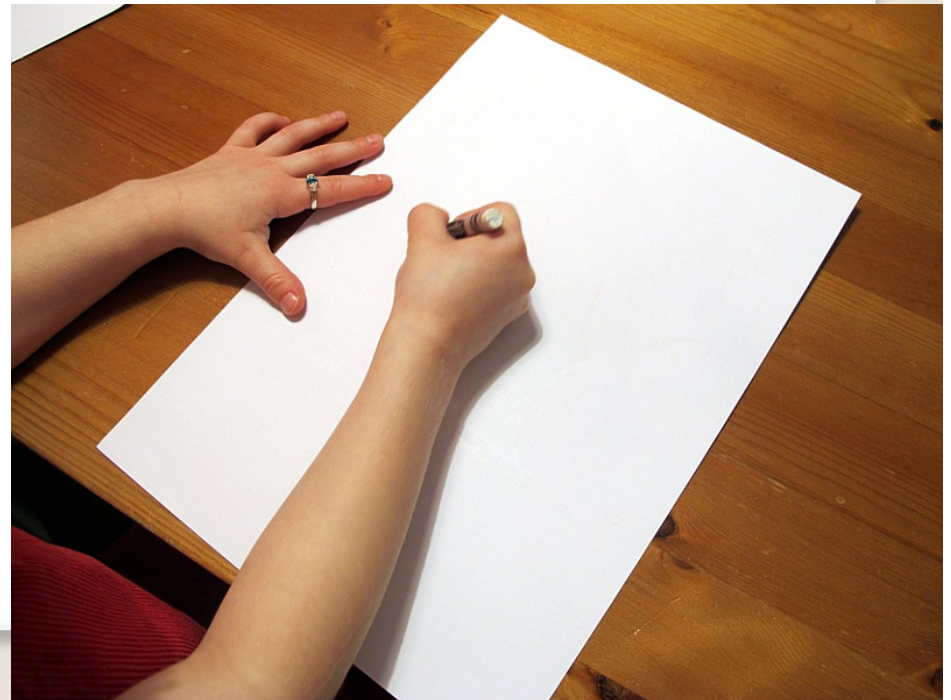

Uczysz się mówić – mówiąc

Chodzić – chodząc

Jeździć – jeżdżąc

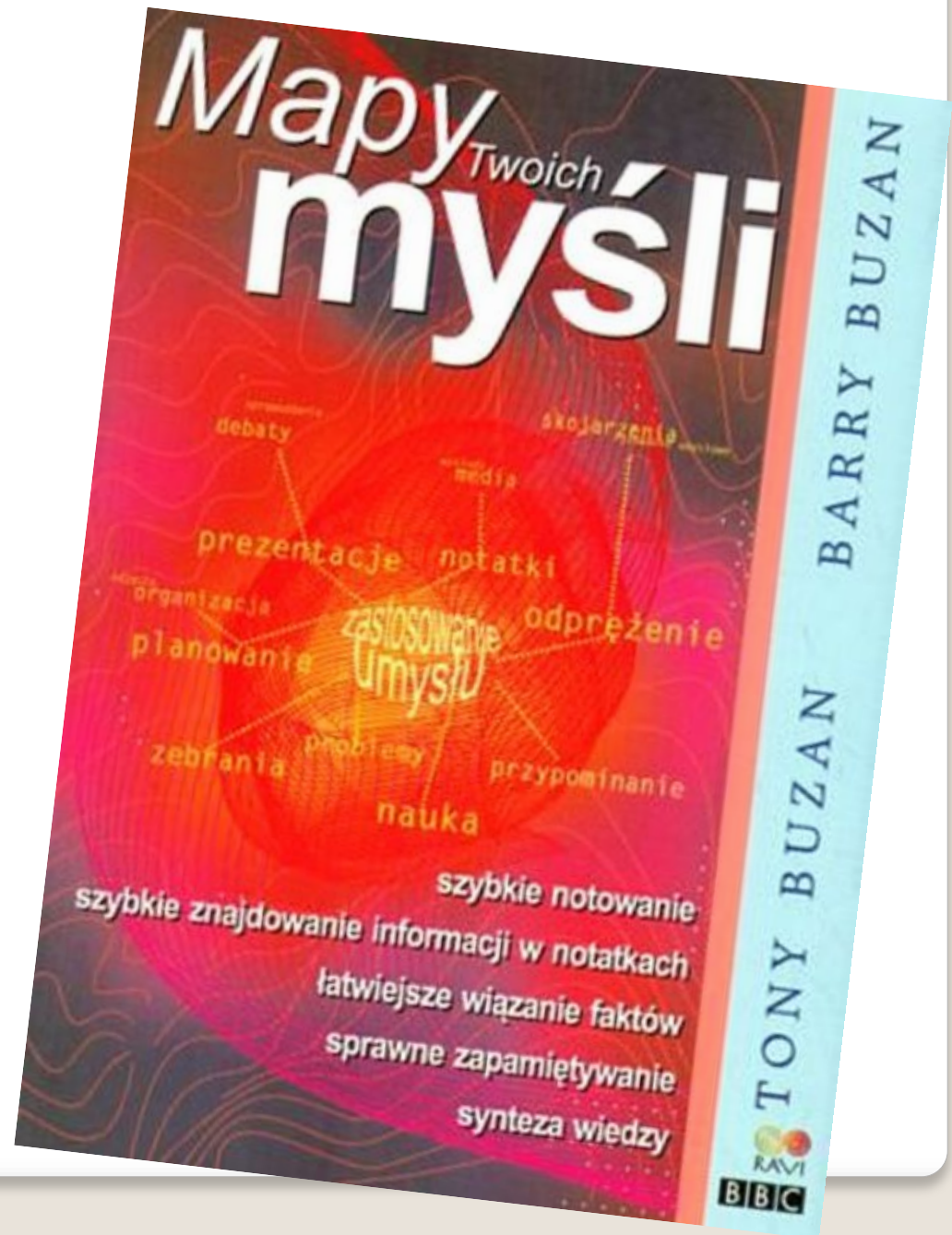
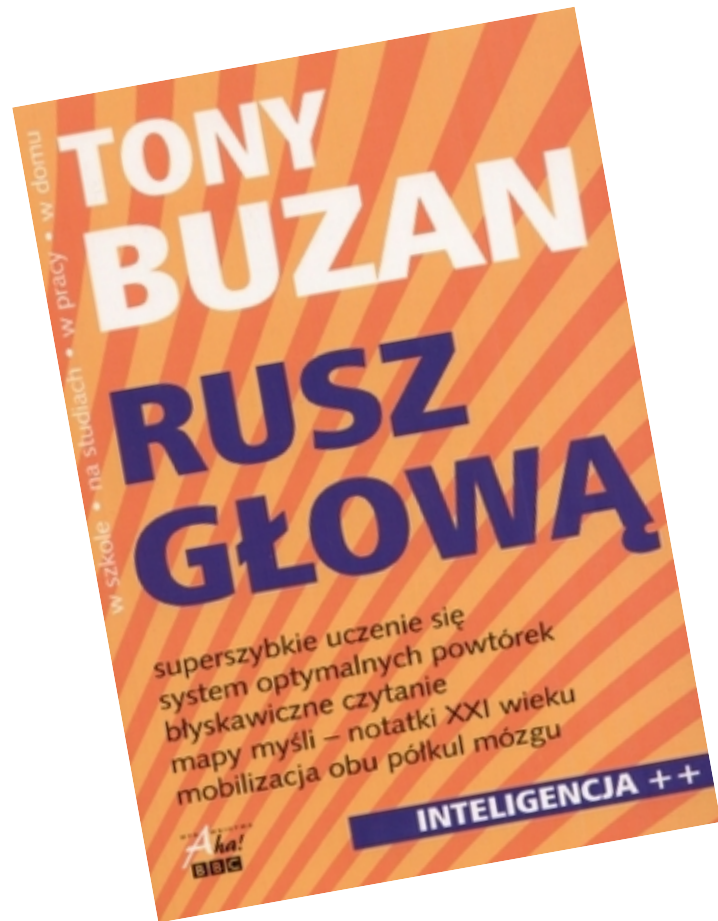

EFEKT

Owocem stosowania tego narzędzia jest jeden, nie do przecenienia efekt, z którym nie spotkałam się przy innych sposobach studiowania, uczenia się.

Kiedy już zrobimy naszą Mapę Myśli:

- **wyszukamy** kluczowe informacje,
- **ustalimy** relacje i zależności między nimi,
- **ułożymy** w taki sposób na kartce papieru, **stosując** znaki, symbole, słowa i rysunki, by mieć obraz całości przedstawianego zagadnienia, to tak naprawdę już wszystko umiemy.

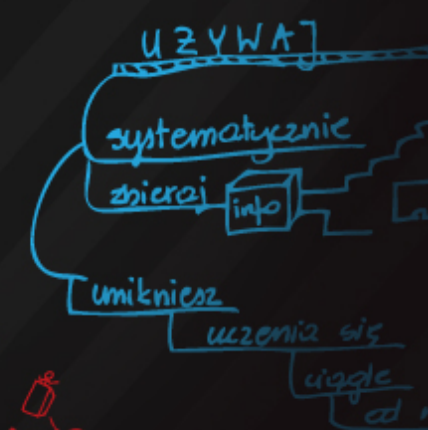
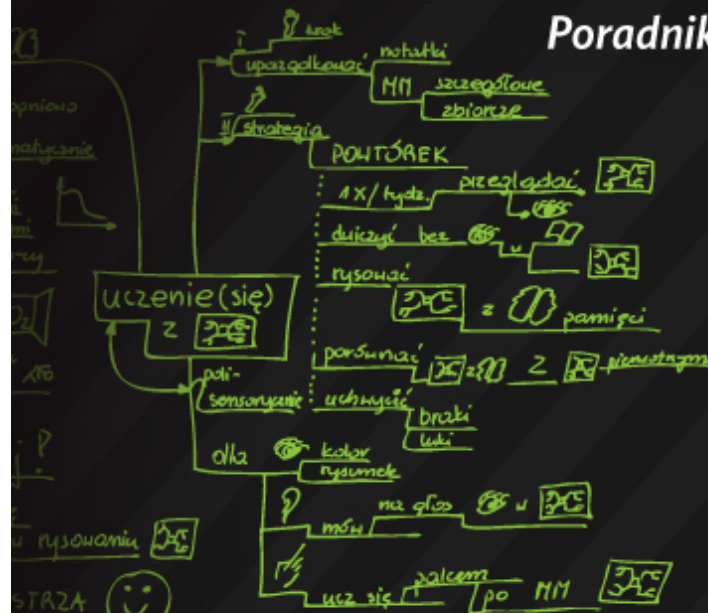

MAPY MYŚLI

Poradnik dla osób uczących się

Agata Baj

Publikacja dostępna na Edustore.eu

SERIA think!

wirtualna biblioteka nowoczesnego nauczyciela i ucznia